

Utrinki

Interno glasilo Termoelektrarne Trbovlje d.o.o.

SEPTEMBER 2010

št. 40

Aktualno:

Deset let z vami

Brez preteklosti ni prihodnosti

UVODNIK

DOBER DAN

Ja, dober dan že štiridesetič.

Decembra 2000 smo tako prvič pozdravili bralce interne-
ga glasila Termoelektrarne Trbovlje. Nismo se še odločili,
da bodo to UTRINKI, pa so se že v naslednjem letu utrnil
prvi v vrsti. In tako vse do danes, ko je pred nami jubilej-
na izdaja.

Z lepimi besedami, ki tako malo stanejo, a so tako veliko
vredne, smo pisali o poslovanju družbe, o pomembnih
dogodkih, predstavljali sodelavce in njihove konjičke, nji-
hove pesmi, umetnine ...

In v vseh izdajah smo skušali predstavljati danes za jutri.
Provokativno smo si zastavljali vprašanje, kako živi smo,
na kašen način in v kolikšni meri. Večina vdano čaka na
dogodek, ko se bo nekaj zgodilo. Utrinki pa se niso ni-
koli povsem predali usodi zavedajoč se, da lahko že z
zelo majhnimi spremembami, ki jih vnašamo v življenje,
spreminjamo njegov tok in dosegamo veliko pozitivnih
učinkov. V okviru možnosti in okoliščin je običajno mo-
žno doseči bistveno več, če zavzamemo pozicijo »lovca«,
kot če le kot žrtev čakamo, kaj bodo za nas storili drugi.
Zato bodi tudi ta številka glasila danes za jutri. Kot pod-
oba z naslovnice. Želimo obuditi deset let izdaje glasila,
ki ni bilo samo sebi namen. V njem se razkrije tudi deset
let uspešnega poslovanja družbe, dogajanj, ki marsikaj
povedo in katerih razumevanje nam olajša načrtovanje
prihodnosti.

Prepričana sem, da Utrinki, ki so pred bralci, niso zadnji
in bo še mnogo naslednjih. Svetlih, lepih ...

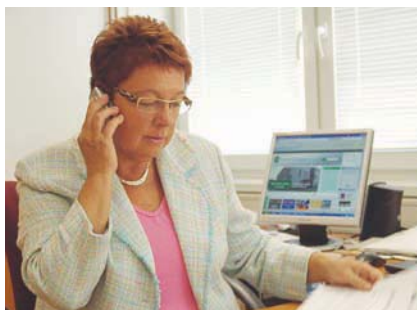
Bojana PIRKOVIČ ZAJC

Utrinki so glasilo Termoelektrarne Trbovlje, Ob železnici 27, 1420
Trbovlje, telefon (03)565-12-00, faks (03)565-12-32, e-mail: glasilo@
tet.si, <http://www.tet.si>, ki ga izdaja uredniški odbor: glavna uredni-
ca Bojana Pirkovič Zajc, odgovorna urednica Mojca Turnšek, tehnični
urednik Matjaž Paušer, člani uredniškega odbora: Nataša Lipovšek,
Vlado Štendler, Franc Žgalin, sodeloval Borut Marolt. Priprava in iz-
vedba: Multima d.o.o. Prispevkov in slikovnega gradiva ne vračamo.
Naklada: 600 izvodov.

IZ VSEBINE

Intervju s Stašo Baloh Plahutnik

str. 4

Po zapletih remont zaključen

str. 8

Laibach

str. 23

Utrinek o UTRINKIH

mag. Marko AGREŽ, direktor

V branje ste dobili jubilejno 40. številko Utrinkov. Ne glede na to, da smo naš interni časopis poimenovali Utrinki, ki lahko predstavljajo tudi nekaj hipnega, kar se pojavi in izgine, so naši Utrinki nekaj povsem nasprotnega. So stalnica v izmenjavi informacij, rdeča nit našega internega komuniciranja, pot za vzpostavljanje razumevanja vseh naših pomembnih poslovnih odločitev, posredovanje tako pozitivnih informacij kot seveda tudi tistih, ki nas ravno ne razveseljujejo. Toda prepričan sem, da interni časopis ni namenjen promociji podjetja in seznanjanju zaposlenih zgolj s pozitivnimi zgodbami, saj bi bilo to zavajajoče in neodgovorno s strani vodstva podjetja.

Termoelektrarna Trbovlje je pred ključnimi odločitvami glede njene prihodnosti. In v takih trenutkih je še posebej pomembno, da smo vsi zaposleni motivirani in pripadni podjetju pri uresničevanju poslovnih ciljev. Pripadnost pa je tesno povezana s stopnjo informiranosti in komunikacije z zaposlenimi. Zavedam se, da lahko hitra in poštena informacija pozitivno pripomore k oblikovanju odnosa zaposlenih do podjetja in da lahko le dobro informiran posameznik spozna pomembnost in cilje svojega dela, s katerimi prispeva k uresničevanju ciljev podjetja. Zato so Utrinki pomemben dejavnik spodbujanja zavedanja, da smo vsi zaposleni vpeti v uresničevanje pozitivne prihodnosti Termoelektrarne Trbovlje in da na odločitev o njeni prihodnosti vplivamo vsi, ki v njej delamo, ker je odločitev o njeni prihodnosti enaka odločitvi o prihodnosti vsakega zaposlenega.

Na videz je sicer res naključje, da je 40. številka Utrinkov izšla tik po zaključku enega naših najpomembnejših projektov v zadnjih letih, v katerem smo poleg standardnih pregledov in zamenjav dotrajane opreme opravili tudi generalni remont turbine in generatorja, po katerem smo izrazito povečali izkoristek turbine, ki sedaj pri enakem vnosu energentov proizvaja večjo količino elektrike. Sam sem tega naključja zelo vesel, ker sovpadata dva dogodka, ki sta vredna, da smo nanju ponosni prav vsi zaposleni. Ne samo ustvarjalci Utrinkov in ne samo tisti, ki ste pomembno prispevali k uspešnemu zaključku remontih del. Vsi zaposleni so na tak ali drugačen način prispevali k tema dvema uspehoma.

Kot sem že zapisal, se bo v prihodnjih dneh odločalo o prihodnosti Termoelektrarne Trbovlje. Priprava strateškega razvojnega načrta za našo nadaljnjo proizvodnjo električne energije je bolj ali manj v zaključni fazi usklajevanja. Dobro se zavedamo, da je obnova kotla tako, da bo med drugim

sposoben izrabljati tudi obnovljive vire, plinska elektrarna, ki je opredeljena v državnem prostorskem načrtu in ne nazadnje tudi izgradnja hidroelektrarn na srednji Savi del naše srednjeročne strategije. Želimo si, da bodo tisti, ki bodo o vsebinah razvojnega načrta Termoelektrarne Trbovlje dokončno odločali, spoznali, da je danes potrebno ohranjati takšne energetske lokacije, ki imajo tradicijo, znanje in pripadnost zaposlenih. Slednja se je gradila tudi skozi vseh 40 številčk Utrinkov.

Čestitam uredniškemu odboru Utrinkov ob tem velikem dosežku, saj se zavedam, da v ustvarjanje vsake številke Utrinkov vlagajo veliko mero energije in tudi svojega prostega časa. Želim jim uspešno delo tudi v prihodnje in vse zaposlene vabim, da s svojimi zgodbami soustvarjate tako vsebine bodočih številčk Utrinkov kot tudi prihodnost Termoelektrarne Trbovlje.

Danes za jutri

Intervju s Stašo BALOH PLAHUTNIK, direktorico GZS –Območne zbornice Zasavje

1. junija 2009 so Svet zasavske regije, Razvojni svet zasavske regije, Regionalni center za razvoj d.o.o. Zagorje, GZS – Območna zbornica Zasavje, Termoelektrarna Trbovlje d.o.o. in Rudnik Trbovlje-Hrastnik podpisali Memorandum o razvoju energetike v Zasavju.

Kako bi, že več kot leto dni od podpisa, ocenili njegovo uresničevanje?

Uresničevanje memoranduma bi lahko s stališča regije ocenila kot relativno dobro, medtem ko se država nanj sploh ni odzvala. Podpisniki memoranduma smo dosegli konsenz glede nadaljnega razvoja energetike v Zasavju, to zapisali v petih točkah memoranduma ter vsebino posredovali vsem relevantnim odločevalcem v državi in lastnikom Termoelektrarne Trbovlje (TET) in Rudnika Trbovlje-Hrastnik (RTH). Seveda smo pričakovali, da se bodo prejemniki nanj odzvali bodisi pozitivno bodisi negativno, še posebej, ker se je v letu 2009 pripravljala t. i. Zelena knjiga oziroma kasneje Nacionalni energetski program (NEP). Glavni namen oziroma cilj tega memoranduma je namreč bil, da zasavsko energetiko ponovno postavimo na zemljevid energetske politike Slovenije in dosežemo vključitev energetskih projektov iz memoranduma v NEP. To se ni zgodilo, kar pomeni, da kljub prizadevanjem tako RTH-ja kot tudi TET-a, ali pa predvsem TET-a, ni prišlo do tistih odločilnih korakov, ki bi potrdili razvoj energetike in nadaljnje delovanje in investicije v TET. Ne glede na neodzivnost države in lastnika pa v regiji ugotavljamo, da sta ključna nosilca, tako RTH kot TET, pristopila k pripravi vrste projektov, ki so vključeni v memorandum in da so bili narejeni izjemno veliki premiki predvsem na področju obnovljivih virov energije (OVE), kjer je že prišlo do ustanovitve podjetja za proizvodnjo lesne biomase. TET je naredila velik korak naprej z letošnjim remontom in zbiranjem ponudb za zamenjavo kotla. S strani vseh treh županov je bila dana tudi podpora daljinskemu ogrevanju iz TET in medresorska projektna skupina je pod vodstvom TET že pričela z delom. To pomeni, da je regija nadaljnji razvoj energetike prepoznala kot razvojno priložnost, ki bo koristila predvsem občanom, saj bomo izboljšali kakovost okolja, pridobili rešitve na področju ogrevanja, ki bodo še dodatno pripomogle k nižjim cenam energije in toplotne energije. V regiji smo torej letos naredili bistvene korake in pristopili k projektu, medtem ko na strani države odziva ni bilo. Upam, da je korak naprej predstavljal julijski obisk predsednika vlade s sodelavci, ki nam daje optimizem, da se bodo tokovi sedaj obrnili v drugo smer.

Kako vidite vlogo in položaj TET v gospodarskem razvoju regije?

Termoelektrarna ostaja za Zasavje izjemno pomemben gospodarski subjekt tako z vidika samega števila delovnih mest kot tudi dodane vrednosti, ki jo ustvarja. Z ustvarjanjem tokov prihodkov TET namreč ne vpliva samo na zaposlene, ampak tudi na širši krog svojih podizvajalcev in dobaviteljev. TET prinaša kvalitetna delovna mesta, ki jih je v Zasavju relativno malo. Zaradi tega TET vidimo kot enega nosilcev bodočega razvoja energetike, še posebej, ker je na tej lokaciji vzpostavljena infrastruktura, ki je pomembna tako z lokalnega kot državnega vidika. Poleg tega je v TET dovolj velika koncentracija znanja, da bi se lahko v okviru bodočega razvoja energetike razvile tudi druge dejavnosti. Osebnostno ne gledam TET samo kot podjetje, ampak kot pomembnega nosilca dodatnih aktivnosti predvsem v kombinaciji z ostalimi podjetji na področju obnovljivih virov. Iz vsebin, ki se trenutno odvijajo v TET, bi z obstoječim znanjem in kadri spodbudili tudi nastajanje novih podjetij na področju energetike.

Katere aktivnosti ste izvedli in katere še boste v prihodnje za ohranitev Zasavja kot pomembne energetske lokacije?

Prve ključne aktivnosti so se začele s podpisom memoranduma, nadaljevale s pripravo različnih projektov, ki konkretizirajo nekatere vsebine memoranduma. V letošnjem letu je bila oblikovana tudi ideja o »zasavskem energetskem holdingu«, ki bi združil vse energetske potencialne v Zasav-

ju in s tem okrepil fleksibilnost ter zaokrožil večjo možnost razvojnega razmišljanja in načrtov. Vsi nosilci regionalnega razvoja, tudi GZS, podpiramo to idejo, saj vidimo prednosti samostojnega holdinga predvsem v tem, da lahko v Zasavju kombiniramo različne energetske vire oziroma njihovo nadgradnjo. Povečali bi odstotek OVE, kar bi se odražalo na proizvodnji in uporabi lesne biomase, uporabi sončne energije ter hidroelektrarnah na srednji Savi. Ker bi povečali OVE, bi posledično zmanjšali izpuste, s čimer bi se zvišala učinkovitost samega poslovanja pri OVE in še bolj TET.

Poleg tega smo v Zasavju tik pred oblikovanjem t. i. razvojnih centrov slovenskega gospodarstva, kjer se v okviru gospodarstva dogovarjamo o vzpostavitvi razvojnega centra z več področji delovanja oziroma stebri in eden najpomembnejših stebrov bo zagotovo energetika. Nadaljnji razvoj vidimo v združevanju ponudnikov in oblikovanju razvojnega jedra, iz katerega se bodo razvijali novi projekti. Prvi zametki tega razvojnega jedra so že locirani na RTH, kjer se na saniranih površinah odpirajo nove razvojne možnosti na področju OVE in bodoči zametek izobraževalno-svetovalnega centra. Prepričana sem, da bodo tudi lastniki TET prepoznali razvojni izziv in spodbudili TET k vključevanju v tovrstne razvojne projekte.

Kaj bi za Zasavje pomenilo, tako z gospodarskega kot s socialnega vidika, če se bodo ključni odločevalci odločili, da ne podpirajo več razvoja energetike v Zasavju?

Obisk predsednika vlade je bil jasen signal, da Zasavje ostaja energetska lokacija. Odprto je le še vprašanje, v kakšni organizacijski obliki bo energetika delovala. Za TET so že pripravljene strokovne podlage možnih variantnih rešitev razvoja. Ključnega pomena pri nadaljnjem razvoju pa je časovna dimenzija, saj bi morali do konca letošnjega leta sprejeti konkretne odločitve. Načelno soglasje je premalo, odločitev bi morala biti čim prej sprejeta najprej pri lastniku TET in nato na vseh pristojnih organih. Ne bojim se za obstoj energetske lokacije v Zasavju, vprašanje je edino, ali se bo energetika razvijala v takšni organizacijski in vsebinsko-tehnični obliki, da bo zagotavljala dolgoročno in optimalno poslovanje in ustvarjanje pozitivnih rezultatov vseh podjetij oziroma proizvajalcev energije. S socialnega vidika to pomeni ohranitev kvalitetnih delovnih mest in sicer predvsem v TET. V RTH se bo število zaposlenih zmanjševalo oziroma bo preko socialnega programa zapiranja del zaposlenih prešel v upokojevanje, drugi del pa se bo vzporedno začel usposabljanje za delo v novo nastajajočih podjetjih. Hkrati se bodo odpirala tudi nova delovna mesta. V regiji bomo morali razumeti, da energetika ni nekaj, kar nam je dano samo po sebi, ampak je to področje, za katerega se je treba dodatno usposabljanje in prilagajati novostim. Energetika nam ponuja še dodatne razvojne priložnosti za zasavske izobraževalne inštitucije, v katerih bi se lahko

določeni izobraževalni programi nadgradili z vsebinami na energetskem področju. Država ne bo mogla spregledati, da so se tako vsa regionalna politika kot tudi najvišja organa Razvojni svet in Svet regije odločili podpreti nadaljnji razvoj energetike in samostojni holding.

V katero smer naj bi se razvijalo gospodarstvo v Zasavju? Katere ključne dejavnosti poleg energetike želite ohranjati in razvijati?

To bodo dejavnosti, ki jih nameravajo zasavska podjetja razvijati v razvojnem centru zasavskega gospodarstva. Gre za skupne raziskovalne in razvojne, lahko pa tudi proizvodne dejavnosti velikih, srednjih in malih podjetij. Doslej so podjetja izrazila interes po skupnem razvoju na področju energetike, elektroindustrije, ki bi razvijala pomembne komponente tudi za energetiko in predvsem OVE. Tretje, že definirano področje pa obsega razvoj novih materialov. Z oblikovanjem večjega skupnega projekta, v katerega bi se

---

Obisk predsednika vlade je bil jasen signal, da Zasavje ostaja energetska lokacija. Odprto je le še vprašanje, v kakšni organizacijski obliki bo delovala.

---

vključevala zasavska podjetja, upravičeno pričakujemo tudi močnejši razvojni zagon regije. Pomembno je tudi področje turizma, ki ga šele začenjamo razvijati, in pa področje podjetništva, kjer vidimo razvoj različnih dejavnosti – od visokotehnoloških do storitvenih tako za lokalni kot za globalni trg. Ob tem seveda pričakujemo, da bo obstoječa predelovalna industrija šla v smeri tehnoloških posodobitev in v iskanje novih razvojnih možnosti. Ta trenutek sicer težko podrobneje opredelim ta področja oziroma t. i. stebre, ki jih bomo vzpostavili, ker so področja odvisna predvsem od tega, koliko skupnega razvojnega interesa bodo v obstoječih podjetjih izkazali, saj se bo ta interes navsezadnje odražal tudi v skupnih vlaganjih. Prav tako je izjemno pomembno, da se zasavska podjetja kot partnerji vključujejo v nastajanje t. i. kompetenčnih centrov. Ni zanemarljivo vprašanje, v katero smer bomo v regiji razvijali naš kadrovske potencial, tako zaposlene, iskalce zaposlitev, kot tudi mlade, ki se še odločajo o smeri študija. V Zasavju bomo uspešni, če bomo, podobno kot doslej, uspeli podpreti dobre razvojne in investicijske projekte ter nam in bodočim generacijam omogočali višjo kvaliteto življenja z odgovornim odnosom do okolja in delovna mesta z višjo dodano vrednostjo.

V prvih sedmih mesecih slabi rezultati

Nataša LIPOVŠEK

V preteklih mesecih smo si vseskozi prizadevali za pridobitev prispevka za pokrivanje upravičenih stroškov proizvodnje električne energije iz domačih primarnih virov (po starem je bila to premija za prednostno dispečiranje).

Ta postavka v našem poslovanju predstavlja kar 16,45 % vseh načrtovanih prihodkov, vendar to zaradi postopka sprejema novele Zakona o postopnem zapiranju Rudnika Trbovlje – Hrastnik in postopka sprejema energetske bilance za leto 2010 do sedaj še ni bilo mogoče. To je tudi glavni razlog za slabe rezultate – tako poslovne kot finančne, ki jih izkazujemo za obdobje januar – julij 2010.

V obravnavanem obdobju letošnjega leta smo namreč uresničili:

- za 17.617.954 EUR celotnih prihodkov
- za 21.708.471 EUR celotnih odhodkov
- poslovni izid obdobja je izguba v višini 4.090.517 EUR.

Največji del prihodkov, to je 16,7 mio EUR, smo ustvarili s proizvodnjo in prodajo električne energije. Z ostalo prodajo, predvsem storitev, pa smo realizirali še prihodek v višini 454 tisoč EUR. Pri prihodkih izkazujemo manko v višini 4,2 mio EUR, ki bi jih glede na plan v tem obdobju prejeli iz naslova premije, če bi jo prejeli enakomerno po dvanajstinah. Izpad prihodkov je nastal tudi zaradi neuspelega zagona po letošnjem remontu. Za ta izpad računamo, da ga bomo nadomestili do konca leta. Za izpad prihodkov

iz naslova premije pa lahko samo upamo, da ga bomo nadomestili do konca leta. Z gotovostjo bomo to lahko zagotovili šele po uspešni prijavi na razpis, pridobitvi sklepa in sklenitvi pogodbe.

Realizirani odhodki v prvih sedmih mesecih so večinoma v okviru planiranih, delno jih presegajo le stroški dela in stroški posameznih vrst storitev. Glede na predstavljene težave pri realizaciji prihodkov pa bomo do konca leta stroške morali ne samo spraviti v okvir planiranih, ampak poskušati najti prihranke, če želimo ob koncu leta doseči pozitiven rezultat poslovanja.

V letu 2010 smo precej bolj uspešni na področju realizacije planiranih investicijskih vlaganj. V prvih sedmih mesecih smo realizirali za 6.567.159 EUR investicijskih vlaganj, kar je 57 % planiranih letnih vlaganj. Namen investicijskih vlaganj je razviden iz slike na naslednji strani.

Zadovoljni smo lahko, da se investicija v pretovorno postajo za premog počasi približuje koncu. Skladno z internim pravilnikom družb znotraj HSE je bil v mesecu avgustu opravljen interni strokovni tehnični pregled objekta.

	I - VII 2010	PLAN 2010	I - VII 2009	% REAL. PL.	IND 10/09
Čisti prihodki od prodaje	17.210.316	43.410.160	28.404.738	39,6	60,6
- iz razmerij do družb v skupini	16.755.914	35.400.060	23.159.066	47,3	72,4
- iz razmerij do drugih	454.402	8.010.100	5.245.672	5,7	8,7
Drugi poslovni prihodki	354.464	720.000	371.193	49,2	95,5
Kosmati donos iz poslovanja	17.564.780	44.130.160	28.775.931	39,8	61,0
Stroški energenta	7.583.377	19.266.698	13.220.696	39,4	57,4
Stroški ostalega materiala	1.567.753	3.078.844	1.727.400	50,9	90,8
Stroški storitev	3.762.559	5.404.060	3.862.449	69,6	97,4
Stroški dela	4.837.884	8.281.996	4.727.791	58,4	102,3
Amortizacija	3.179.556	6.013.593	3.163.116	52,9	100,5
Drugi poslovni odhodki	673.774	1.266.125	1.103.876	53,2	61,0
Skupaj odhodki iz poslovanja	21.604.903	43.311.316	27.805.328	49,9	77,7
Izid iz poslovanja	-4.040.123	818.844	970.603	-493,4	-416,2
Finančni prihodki	20.248	0	27.817	0,0	72,8
Finančni odhodki	88.949	761.915	90.856	11,7	97,9
Izid iz rednega delovanja	-4.108.824	56.929	907.564	-7.217,5	-452,7
Drugi prihodki	32.926	0	35.464	0,0	92,8
Drugi odhodki	14.619	0	7.534	0,0	194,0
Celotni poslovni izid	-4.090.517	56.929	935.494	-7.185,3	-437,3

Predvideno je, da bo končna cena investicije znotraj ocene v noveliranem investicijskem programu oziroma v okviru planiranih sredstev. Po sedanjih napovedih vodje projekta naj bi prvi poskusni raztovor premoga opravili proti koncu meseca septembra 2010.

V obdobju januar – julij je bilo realiziranih za 225.581 EUR vlaganj v ekologijo, večji del predstavlja vlaganje v prilagoditev deponije odpadkov – jug. Izbrani izvajalec za nabavo in montažo opreme za ureditev transporta odlagališča nenevarnih odpadkov na deponiji Prapretno – Jug je dokončal drugo fazo prilagoditve deponije. Po remontu smo pričeli z odlaganjem odpadnih produktov na tem delu deponije.

Vlaganja, ki povečujejo zanesljivost obratovanja, so bila v obdobju januar – julij realizirana 41 %. Glavnina vlaganj bo realizirana po uspešnem zaključku remonta, v prvem polletju pa smo delno realizirali vlaganja v stator generatorja, nabavili rezervne dele vlek ventilatorja, kupili buldožer za deponijo premoga Lakonca ter del sredstev namenili za zamenjavo kanalov dimnih plinov in za sanacijo temeljev bagra na deponiji premoga Lakonca.

Dejstvo je, da je situacija v letu 2010 za nas zelo slaba. Težave pri pridobivanju premije so poleg trenutne izgube povzročile tudi prekomerno kratkoročno zadolženost. Ob koncu julija je tako kratkoročna zadolženost znašala 9,71 mio EUR, kar je za 6 mio EUR več kot v začetku tega leta. Dolgoročnih kreditov trenutno nimamo. Zadnji obrok kredita za napravo za razžveplanje dimnih plinov je bil odplačan letos februarja, trudimo pa se za pridobitev dolgoročnega kredita v višini 9 mio EUR za pretovorno postajo za premog.

Pisanje članka o poslovanju sem odlagala, ker vam nisem mogla sporočiti nič dobrega. Danes (ponedeljek, 6.9.2010) pa me je razveselilo dejstvo, da je bil v petkovem Uradnem listu RS končno objavljen javni razpis, na podlagi katerega bomo lahko realizirali tudi prihodke iz naslova premije. Če se bo vse odvijalo po najkrajših možnih rokih, računamo, da bomo prve prilive iz tega naslova lahko dobili v mesecu oktobru.

Vendar to še ne pomeni, da imamo sedaj zagotovljen pozitiven rezultat ob koncu leta. Pojavila so se nova tveganja, eno od njih je možnost povišanja takse za odlaganje odpadkov kar za 2,5-krat (takšen je namreč predlog nove uredbe), kar bi imelo velik vpliv na naše stroške.

Zato bomo po temeljiti analizi realiziranih stroškov v prvih sedmih mesecih in analizi rezultatov letošnjega remonta pripravili ukrepe racionalizacije stroškov – najprej za obdobje do konca letošnjega leta, potem pa tudi za naslednji dve leti – vse s ciljem, da poslujemo uspešno in si tako pripravimo podlago za predvideno investicijo v zamenjavo kotla in s tem podaljšanje življenjske dobe proizvodne enote, od katere smo vsi v TET odvisni.

Če želimo ob koncu leta doseči pozitiven rezultat poslovanja bomo morali do konca leta stroške ne samo spraviti v okvir planiranih, ampak poskušati najti prihranke.

Bo letos dvajseta?

Bojana PIRKOVIČ ZAJC

Skladno z določili družbene pogodbe odloča o temeljih poslovne politike in razvojnem načrtu družbe po predhodnem mnenju nadzornega sveta TET skupščina TET.

Na skupščini odločata družbenika Holding Slovenske elektrarne, katerega poslovni delež znaša 81 % osnovnega kapitala družbe in NFD Holding, katerega poslovni delež znaša 19 % osnovnega kapitala družbe TET.

19. skupščina je bila 17. avgusta. Družbenika HSE je zastopal mag. Matjaž Janežič, NFD pa Milan Ževart.

Skupščina se je seznanila z letnim poročilom družbe TET za leto 2009, z mnenjem revizorja in pisnim poročilom nadzornega sveta o preveritvi letnega poročila za leto 2009 in poročilom o odnosih do povezanih družb.

Bilančni dobiček za let 2009 v višini 632 tisoč evrov je namenila uporabi drugih rezerv iz dobička in podelila razrešnico poslovodstvu in članom nadzornega sveta.

Skupščina je sklenila, da 1. januarja 2010 TET začne uporabljati Mednarodne standarde računovodskega poročanja.

Skupščina je tudi uskladila nagrade članov nadzornega sveta s Sklepom vlade RS in se seznanila s pravili za določitev prejemkov in drugih pravic direktorja.

Če bo nadzorni svet družbe soglašal z razvojnim načrtom družbe, bo v letošnjem letu sklicana 20. seja skupščine, ki bo dokončno odločala o razvojnem načrtu TET.

Upamo. Upanje je vrsta sreče, morda največja sreča, ki jo daje ta svet. S sprejemom razvojnega načrta bi bilo naše poslovanje zanesljivejše.

Po zapletih remont zaključen

Jože AHAC

Letošnji remont bloka 4 je bil eden najobsežnejših v zgodovini bloka 4 po dolžini, zahtevnosti del ter finančnih vložkih in stroških.

Priprave so se pričele že leta 2008 s pridobitvijo ponudb za izvedbo zamenjave statorja generatorja in modernizacijo turbine. Za izvedbo teh sklopov se je izdelava rezervnih delov in opreme pri dobaviteljih začela že v letu 2009.

Nekaj večjih del, ki so bila opravljena v času letošnjega remonta:

Opravljena je bila demontaža VT, ST in NT okrovov in rotorjev turbine. Rotorji so bili transportirani na Poljsko, kjer je bila izvedena modernizacija rotorja VT v smislu boljšega tesnjenja, predelava lopatic na rotorju NT in pregled rotorja ST. Po vrnitvi posodobljenih rotorjev je bila opravljena montaža le-teh ter izvedena nastavitve linije osi. V vmesnem času so potekala remontna dela na regulacijskih in zapornih ventilih, ležajih turbine, montaži spodnjih okrovov turbine in rekonstrukciji vodil raztezanja turbine z vgradnjo drsnih plošč. Za ugotavljanje stanja materiala so bili odvzeti vzorci

parovodov sveže in naknadno pregrete pare ter ohišij turbine. Sledila je montaža zgornjih okrovov turbine in odjemnega mesta za priključek pare za toplotno postajo za daljinsko ogrevanje. Sledila je zamenjava turbinskega olja v celotni količini 25.000 litrov ter pri menjavi še čiščenje oljnega sistema oblog in usedlin. Na generatorju je bila izvedena zamenjava statorja generatorja, demontaža in pregled rotorja pri izdelovalcu na Poljskem, montaža rotorja in tlačni preizkus generatorja z zrakom. V vseh fazah zamenjave statorja so potekale meritve izolacijske upornosti, ki so pokazale dobro stanje izolacije ter tako potrdile kvaliteto opravljenih del pri zamenjavi navitja. Pregledane so bile hladilne cevi kondenzatorja, zamenjane cevi na izstopu iz regenerativnih grelnikov vode št. 4, 5 in 6. Na glavni hladilni črpalki so bili zamenjani rotor, gred, vodilnik in ležaji. Opravljena je bila zamenjava razdelilca R1C za preklon napajanja vitalnih pogonov ob izpadu bloka na rezervno napajanje iz diesel

motorne agregata. Opravljeni so bili demontaža, pregled in zamenjava poškodovanih sond ter umerjanje opreme za turbinske meritve dinamičnega stanja. Poleg tega je bila zamenjana tudi oprema za regulacijo nivoja v ST grelnikih, regulacijo ogrevanja naprav s tehnološko paro in spremljanje meritev temperature statorja v 48 točkah. Zamenjana je bila tudi stikalna oprema turbinske zaščite.

Opravljen je bil podroben pregled tlačnega dela kotla. Na komorah sveže in naknadne pare je bilo odkritih 9 razpok, ki so bile sanirane. Pri pregledu in sanaciji cevi grelnika vode je bilo zamenjanih 50 odsekov cevi, ki so bile prekomerno poškodovane zaradi abrazije letečega pepela. Pregledani so bili varnostni ventili sveže in naknadno pregrete pare ter ostali ventili. Opravljen je bil remont premogovnih mlinov, pri čemer smo zamenjali obrabljene stene ohišij mlinov in separatorjev ter poškodovane kompenzatorje. Popravljene in delno zamenjane so bile separatorske lopute, zamenjani so bili tudi izrabljeni deli rotorjev mlinov. Pregledani so bili ventilatorji svežega zraka in ventilatorji vleka dimnih plinov ter pripadajoče lopute. Opravljen je bil pregled grelnikov zraka, grelnih paketov, ohišij, ležajev in pogonov. Opravljena je bila zamenjava dotrajanih dimovodnih kanalov med grelnikom zraka in elektrofiltrom z novimi. Pregledane so bile stresalne in tolkalne naprave v elektrostatičnem filtru ter zamenjani izrabljeni deli. Opravljene so bile manjše sanacije šamotne obzidave v drugem vleku kotla. Popravljene so bile obzidave premogovnih gorilnikov in obnovljeni zaščitni premazi v

Dvigovanje novega statorja generatorja

vpadnih jaških premogovnih mlinov. Opravljeni sta bili zamenjava varnostnih ventilov na bobnu in nato še tlačni preizkus kotla. Pregledani so bili nizkonapetostni in visokonapetostni elektromotorji. Pri treh elektromotorjih premogovnih mlinov so bile opažene večje poškodbe rotorske kletke, čemur je sledilo popravilo le-teh. Izvedena je bila zamenjava poškodovanih termoelementov z novimi v komorah sveže in naknadno pregrete pare. Zamenjana je bila oprema za vodenje in krmiljenje elektrostaticnega filtra.

Zamenjali smo gumijasti transportni trak na transportnih trakovih št. 23, 24, 41, 43, prečni trak KRB 9, prečni trak KRB 10 in 51. Na dodelilnikih št. 2 in 5 so bile zamenjane pogonske zvezde, miza in veriga, na št. 3 in 4 pa stranska vodila. Na odžlindrniku so bila opravljena remontna dela v smislu zamenjave pogonske verige, zvezde in prečke. V silosu žlindre so bili zamenjani dno korita, miza in verižna kolesa pogonskih sklopov. Na transportnih napravah za pepel so bili zamenjani dvoosni polž in drsne plošče v drči št. 8, popravljen je bil mehanski filter. Opravljena je bila demontaža in odstranitev transportnih trakov št. 52, 53, 55 in preusmeritev transporta pepela in žlindre na deponijo jug. Izvedena je bila manjša rekonstrukcija

presipnega mesta transportnega traka št. 51/52. Pregledani so bili elektromotorji transportnih trakov. Vgrajeni so bili frekvenčni regulatorji za pogon transportnega traku št. 51. Avtomatska tehtnica je bila prestavljena s transportnega traku št. 53 na trak št. 60.

Opravljen je bil pregled izmenjevalnika toplote dimni plini/dimni plini – GAVO. Pregledani, očiščeni in antikorozijsko zaščiteni so bili kanali dimnih plinov. V pralniku so bile zamenjane poškodovane razpršilne šobe. Zamenjan je bil tudi poškodovan kompenzator med GAVO in pralnikom dimnih plinov. Poleg tega so bile pregledane in obnovljene tudi obtočne črpalke.

Opravljene so bile električne meritve na odcepnem, mrežnem in blokovnem transformatorju ter odvzeti vzorci izolacijskega olja za plinsko in kromatografsko analizo. Poleg tega so bili izvedeni funkcionalni preizkusi zaščit transformatorjev in stikalnih celic v 6 kV stikališču. Na 110 kV stikališču so bili pregledani instrumentni naponostni in tokovni transformatorji v poljih blok transformatorja in mrežnega transformatorja. Zamenjana sta bila usmernika za polnjenje akumulatorskih baterij 220 VDC in opravljen je bil preizkus zmogljivosti akumulatorskih baterij.

Zamenjava vzbujalnega sistema

Marko KNEZ

V letošnjem obširnem letnem remontu smo zamenjali še zadnji večji elektro sklop, ki spada k delu visokonapetostnih naprav. Star statični vzbujalni sistem proizvajalca Rade Končar je bil v obratovanju vse od leta 1987. Zasnovan je bil na stari tranzistorški tehniki, ki so jo v večini primerov uspešno zamenjali mikroprocesorji in digitalna logika. Nov vzbujalni sistem UNITROL 6800 proizvajalca ABB Švica, ki je vodilni v svetu na tem področju, tako uporablja sodobno mikroprocesorsko tehnologijo. Krmilno enoto sestavljata dva kanala, ki skrbita za vse regulacijske algoritme vključno z omejevalniki in zaščito ter z nadzornimi in s krmilnimi funkcijami in sta med seboj redundantna.

Tristorski usmernik je prav tako sestavljen iz dveh redundantnih usmerniških modulov. Oba usmerniška modula sta dimenzionirana za zagotavljanje vzbujalnega toka v vseh obratovalnih režimih. Medtem ko en modul obratuje (on-line), je drugi v stanju pripravljenosti (standby). V primeru napake na usmerniškem modulu, ki obratuje, vzbujalni sistem avtomatsko preklopi na usmerniški modul v pripravljenosti in na ta način zagotovi vzbujanje generatorja. Z zamenjavo tega sistema smo pripomogli k zanesljivejšemu obratovanju generatorja, kakor tudi izboljšanju kvalitete proizvedene energije, kot jo predpisujejo najnovejši standardi s tega področja.

Vsa dela so bila končana 18. julija, čemur je sledil poskusni zagon. Pri poskusnem zagonu so se pojavile povečane vibracije preko dopustnih mej na turbinskih ležajih. Sledila je zaustavitev in postopno večfazno odkrivanje in odpravljanje vzrokov povečanih vibracij ter uravnoteženje VT in ST rotorjev v vakuumski komori. Turbina je bila pripravljena za ponovni zagon 10. avgusta, sledil je poskusni zagon ter prva sinhronizacija na omrežje 11. avgusta. Po nastavitvah vzbujalnega sistema se je zagon nadaljeval do osnovne obremenitve generatorja in vključitve le-tega v sekundarno regulacijo obratovanja. Od takrat naprej je blok 4 v obratovanju.

Gradbeno vzdrževalna dela

Dušan ROTAR

Blok 4 Termoelektrarne Trbovlje ima najvišji dimnik v Evropi (360 m), zgrajen leta 1976.

V letošnjem remontu so bila opravljena vzdrževalna dela notranje dimniške tuljave in kape dimnika. Pri pregledu dimnika, ki je bil opravljen v času zaustavitve pred remontom, je bila ugotovljena netesnost dilatacijskih rež. Sledila je sanacija, ki je bila opravljena v času remonta. Dela so bila zahtevna in nevarna, a smo jih s pomočjo zunanjih izvajalcev uspešno in varno zaključili.

V letu 2011 in 2012 pa se predvidevajo vzdrževalna dela zunanjega armiranobetonskega plašča.

Kapa dimnika je dobila novo podobo

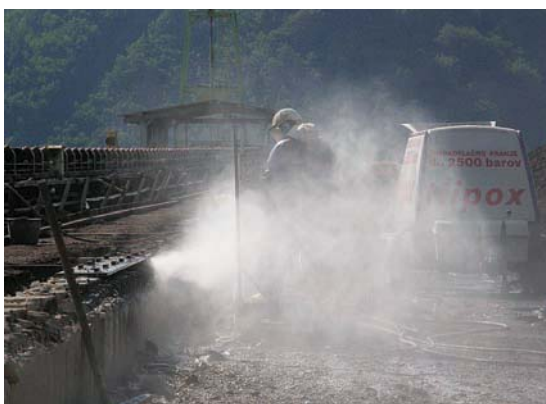
Tudi bunkerji premoga so pomemben del elektrarne

Vzdrževalna dela bunkerjev premoga št. 2 in 3 – faze del:

- pranje AB sten in plošče z visokotlačno črpalko,
- ročno (z električnimi kladivi) odstranjevanje slabega betona,
- odstranjevanje betona v zaledje korodirane armature,
- sidranje armature,
- peskanje armature, AKZ zaščita in posip s kremenčevim peskom,
- ponovno pranje in izdatno vlaženje starega betona,
- obrizg betona s predpremazom za boljšo vezavo starega betona in sanacijske malte,
- nanos – torkretiranje sanacijske malte,
- zaključni epoksidni sloj malte.

V letu 2011 se predvideva še obnova ostalih štirih bunkerjev.

Na deponiji premoga Lakonca so se zaradi vpliva bližine rudnika temelji levega korčasteka rotacijskega bagra posedli, izdelan je bil projekt sanacije, po katerem so bili temelji sanirani – nadvišani. Dela so bila opravljena v letošnjem remontu. Navkljub zahtevnosti del so bila le-ta opravljena kvalitetno in v zastavljenem roku.

Priprava – rezanje betona temeljev KRB-ja

Posodobitev naprav KPV

Otmar BEVK

V letošnjem remontu so se v kemijski pripravi vode izvajale vzdrževalne aktivnosti in dejavnosti s ciljem nemotene oskrbe bloka s kakovostno tehnološko vodo. Glavne aktivnosti so bile:

- zamenjava sapnic v peščenem filtru ter temeljita obnova peščenega filtra s čiščenjem ter protikorozijsko zaščito. Omenjeni filter ima nalogo mehanskega čiščenja vode po mehčanju v kemijskem reaktorju,
- rekonstrukcija in obnova bazena dekarbonatizirane vode ter obnova pohodnih površin oddelka za dekarbonatizacijo vode,
- pregled kakovosti gumiranih oblog na ionskih izmenjevalcih ter zamenjava vseh membran na ionskih izmenjevalcih,
- zamenjava dozirne črpalke solne kisline v ionske izmenjevalce.

Z omenjenimi deli je bila izvedena delna modernizacija naprav kemijske priprave vode ter povečana zanesljivost in varnost njenega obratovanja.

TAG in pomožne naprave

Dejan OSTANEK

Letošnji remont se je terminsko in vsebinsko precej razlikoval od remontov v prejšnjih letih, kar je bilo glede na obseg izvedenih del na nek način pričakovano. S pomočjo domačega vzdrževalnega osebja in tujih izvajalcev smo opravili servisiranje predčrpalke in glavne napajalne črpalke kotla OP380b Halberg št. 1, 2, kjer je obseg del zajemal demontažo in montažo, kontrolo obrabljenosti ter po potrebi zamenjavo drsnih ležajev, stranskih okrovov, tesnilnih puš in obročev, kontrolo aksialne zračnosti, sklopke Tacke SB70, centriranje gredi napajalne črpalke HDV150x5 in predčrpalke HM200x3. Prav tako je bil opravljen servis obeh Voith sklopk napajalnih črpalk R16K, ki je zajemal demontažo okrovov, menjavo tesnilnih puš in obročev, kontrolo aksialne zračnosti, primarnega in sekundarnega tekača sklopke, zobniške in centrifugalne črpalke oljne sklopke, zobnikov in centriranje gredi sklopk med elektromotorjem in črpalko. Zamenjan je bil tudi vod razbremenilne vode obeh napajalnih črpalk kotla do glavnega napajalnega rezervoarja v strojnici. Opravljen je bil pregled, menjava olja in kontrola delovanja na servomotorjih ventilov minimalnega pretoka napajalnih črpalk. Pod ST grelniki v strojnici je bilo od kote -3 zamenjano ocevje kondenzata in odparkov grelnikov št. 4, 5 in 6. V strojnici je bil opravljen pregled in popravilo armature in varnostnih ventilov, domači delavci pa so opravili preglede in kontrolo tesnjenja na kondenzatnih črpalkah, evakuacijskih črpalkah, taprogge filtrih, črpalkah voda-voda, vakuumskih črpalkah, črpalkah za dvig tlaka hladilne vode, črpalkah odvodnjavanj, oljnih črpalkah in namakalnih črpalkah za Prapretno.

V savskem črpališču je bila demonstrirana glavna hladilna črpalka 90Vi18 za hlajenje kondenzatorja turboagregata in opravljena rekonstrukcija oziroma vgradnja vodno mazanih ležajnih puš. Opravljen je bil pregled in demontaža ohišja, gredi, vodilnikov, vmesnih vodilnih ležajev, spodnjega vodilnega ležaja, rotorja, zvona in zaščitnega vložka zvona. Opravljena je bila tudi zamenjava vseh gredi črpalke, rotorja in vložka vodilnika rotorja.

Demontirani in pregledani sta bili tudi obe črpalci za visoke zbiralnike oziroma za hlajenje naprav v strojnici in kotlovnici ter opravljena zamenjava ležajnih puš.

Na turboagregatu je bila poleg generalnega remonta opravljena modernizacija tesnjenja visokotlačnega dela in menjava oziroma rekonstrukcija nizkotlačnega rotorja TAG. Obseg del

na turboagregatu je bil velik, saj je bila izvedena demontaža ohišij s stojkami VT, ST in NT skupaj z generatorjem do betonskih temeljev turboagregata. Pod prvim in drugim ležajnim blokom so bila vgrajena nova vodila za razvezanje ohišij turboagregata. Na novo je bilo potrebno postaviti celo linijo rotorjev ter nastaviti sklopke rotorjev vključno z generatorsko. Opravljeni so bili diagnostični pregledi ohišij, rotorjev, ventilskih komor in visokotlačnih parovodov. Na povezovalni cevi ST-NT je bila opravljena izdelava in montaža priključka za daljinsko toplotno ogrevanje do 60 MWc, izdelane so bile sheme in tabela parametrov ogrevanja ter shema izmenjevalnikov toplote s črpalkami za obtočno vodo. Namen oziroma cilj letošnjega generalnega remonta je bil povečati ekonomiko turboagregata, kar se bo pokazalo po garancijskih meritvah izkoristka.

Nameščanje okrova VT dela turbine

Pretovorna postaja kmalu zaključena

Ervin RENKO

Zatem, ko se je skladno s terminskim planom gradnja podzemnega dela vsipnika, ki predstavlja najzahtevnejšo fazo gradbenih del, zaključila konec meseca marca 2010, se postopno zaključujejo tudi preostala obrtniška dela in montaža tehnološke opreme ter ostale gradbene, elektro in strojne instalacije. Na vseh objektih (presipnih postajah, transportnih mostovih, objektu za hidravliko, kompresorski postaji in komandnem objektu) so bile nameščene fasadne obloge, ki so odvisno od namena objekta izvedene z izolacijo ali le s protikondenčnim obrizgom. Glavni komandni objekt, ki je lociran točno nad vsipnima jaškoma na tiru 7r, je v podaljšku izveden do kote tirov na južnem delu, z vzhodne in zahodne strani pa bo objekt delno zaprt, tako da bo omogočen dovoz železniških vagonov na mesto izsipa. Z navedeno izvedbo komandnega objekta bo deloma preprečeno širjenje prahu navzven, kot dodatni ukrep pa bo v funkciji tudi vlaženje presipov z vodno meglo.

Sočasno je potekalo urejanje novih industrijskih tirov, dodatno so bili elektrificirani obstoječi in novi tiri, na katerih bo omogočen dovoz vagonских kompozicij z električno vleko. V sklopu del na napravah železniške infrastrukture so bile rekonstruirane in dograjene tudi svetlobno-varnostne in telekomunikacijske naprave.

Investicija v novo pretovorno postajo za premog bo zaključena v okviru predvidene vrednosti v investicijskem programu.

Na podlagi Zakona o železniškem prometu (Ur. l. št. 36/10) je bil za naprave železniške infrastrukture že uspešno opravljen fazni tehnični pregled, na podlagi katerega je komisija ugotovila, da ni zadržkov za uvedbo prometa na novih industrijskih tirih in napravah. Trenutno je vožnja po industrijskih tirih omogočena, z odpravo nekaterih varnostnih zahtev pa bo pod napetost vključena tudi vozna mreža električne vleke.

Skladno s *Pravilnikom o izvajanju strokovnih tehničnih pregledov in pripravi dokumentacije (IND:HSE-SK/KPR-003)* je bila s strani direktorja TET imenovana komisija, ki je opravila strokovni tehnični pregled objekta novozgrajene naprave za pretovor premoga. Ugotovljene pomanjkljivosti bodo izvajalci del odpravili do tehničnega pregleda s strani upravnega organa, datum pregleda bo določen naknadno. Prav

Med internim tehničnim pregledom

tako bo v vmesnem času izvedeno šolanje obratovalne posadke in vzdrževalnega osebja ob sočasnem izvajanju zagonsko funkcionalnih preizkusov. Ob vseh nepredvidenih problemih, ki se pojavljajo pri tako obsežnem projektu, pa je potrebno omeniti korektno sodelovanje s predstavniki Slovenskih železnic, ki so nam z raznimi ukrepi (beri: upočasnjena vožnja vlakov, delne zapore tirov ...) omogočili gradnjo in nemoten potek del v neposredni bližini javnih železniških tirov. Seveda bo potrebno za manipulacije in gibanje v okolici objekta upoštevati določila, ki so zapisana v revidiranem Postajnem poslovnem redu. Tako niti prestavitve železniških tirov v galerijo na območju bloka IV ni tako trd oreh, da ga s skupnimi močmi ne bi bilo moč streti.

E - likvidacija računov

Matej DETIČ

V mesecu februarju smo v ODOS-u produkcijsko začeli izvajati elektronsko likvidacijo prejetih računov. Od takrat potekajo stalne izboljšave in nadgradnje sistema.

Na podlagi podatkov nabave ODOS zbere vso pripadajočo dokumentacijo (ki naj bi že obstajala v sistemu): pogodbe, naročilnice in dobavnice. Vsi ti dokumenti so podpisniku na voljo v oddaljenosti enega klika. Produkcijsko smo v mesecu marcu začeli z obdelavo bolniških odsotnosti in poškodb pri delu, tako da sedaj vsi obrazci, ki jih rabi za prijavo nezgod pri delu služba varnosti pri delu, nastajajo v elektronski obliki. To omogoča tudi avtomatsko izdelavo vseh statistik, ki jih zahteva OHSAS. V dogovoru s Pravno službo smo začeli skenirati vse novonastale pogodbe in pogodbe za leti 2009 in 2008. V elektronsko obliko prenašamo tudi pripadajoče sporazume o varstvu pri delu. Vse to je tudi predpriprava za start procesa nabave v ODOS-u, ki ga bomo pripravili skupaj z nabavno službo in skrbniki pogodb v jeseni.

V maju smo začeli s projektom »Obvladovanje nadrejene in ISO dokumentacije«. Odločili smo se, da bomo programsko te procese podprli v ODOS-u.

V juniju smo izvedli anketo glede zadovoljstva uporabnikov z ODOS-om, s čimer naj bi zbrali konstruktivne predloge in pripombe, kako lahko programsko ali organizacijsko še dodatno izboljšamo delovne procese s pomočjo ODOS-a.

Cilji projekta so:

- zaznavanje in sledenje sprememb nadrejene in ostale poslovne dokumentacije;
- sledljivo obveščanje o spremembah nadrejene dokumentacije odgovornim osebam v družbi (ustreznim skrbnikom področij) glede na vsebino spremembe;
- sledljivo obveščanje in odločanje med skrbniki področij in vodstvom družbe o potrebi po implementaciji in načinu implementacije teh sprememb;
- sledljivo obveščanje o spremembah internih ISO dokumentov;
- sistem razvrščanja in označevanja dokumentov po pomembnosti in občutljivosti za poslovanje;
- elektronsko potrjevanje sprememb ISO dokumentacije in elektronsko podpisovanje uradnih dokumen-

Pogled v preteklost

tov, ki so namenjeni zunanjim partnerjem in raznim institucijam regulatorja;

- vodenje zgodovine sprememb in vpogledov;
- objava ISO dokumentacije;
- urejanje in objava nadrejene dokumentacije.

V poletnih mesecih smo z razvijalci ODOS-a pripravljali postopke nabave v testnem okolju v skladu z dosedanjimi razgovori s službami v sektorju ekonomike. Ko bo testno okolje pripravljeno, bomo še podrobno uskladili postopke s službo nabave, skrbniki pogodb in vodstvom. Prav tako končujemo pripravo testnega okolja za projekt »Obvladovanje nadrejene in ISO dokumentacije«.

Stalno poteka tudi optimizacija procesov v ODOS-u, ki so že dalj časa v produkciji, tako da kolikor se le da upoštevamo predloge in pripombe uporabnikov sistema.

Deset let z vami

Franc ŽGALIN

Ko sem razmišljal o naslovu današnjega prispevka, sem nihal med številoma 10 in 40. Zakaj ravno med njima? Imata morda kaj skupnega, kaj podobnega? Le to, da sta desetiški števili, obe s končno ničlo, in nič več. Toda za Utrinke imata skupnega veliko več. Obe sta v danem trenutku sila pomembni. Deset let je namreč preteklo, ko so se Utrinki rodili in danes je med vami že 40. številka. V uredništvu smo tega zelo veseli, ponosni smo na ta jubilej in z veseljem ugotavljamo, po anketi sodeč, da ste tudi vi zadovoljni z nami. In ob jubileju se človek v mislih vedno vrne na začetek. V tistem trenutku se mu film zavrti nazaj, kot simbolično prikazuje tudi naslovnica, in takrat se spomni večine prehojene poti. Kako se je pravzaprav začelo? Spomnim se le, da mi je takrat še ne glavna urednica ob nekem razgovoru predlagala, da bi pričeli izdajati interno glasilo in če bi hotel sodelovati pri tem. Tega razgovora se le bežno spominjam. Dobro pa se spomnim, kako sem bil do tega skeptičen, saj iz tega tako ne bo nič – sem menil. Moj dvom je izhajal še iz preteklosti, ko sem sam imel idejo, pa takrat med mnogo več zaposlenimi v družbi nisem našel dovolj ali skoraj nič somišljenikov. Danes sem zelo vesel, da je bila Bojana vztrajnejša, odločnejša in bolj pozitivno naravnana, kajti z mojim pesimizmom bi ideja ostala samo ideja. Zaradi tega menim, da je prav, da ob tej priložnosti Bojana sama pove o svojih občutkih skozi obdobje desetih let, pa tudi o načrtih za nadaljnjih deset.

Bojana, se morda ti bolje spomniš začetkov oziroma rojstva glasila? Kaj te je pravzaprav navedlo na to idejo, saj vendar vemo, da tvoj poklic in funkcija v družbi zahtevata od tebe povsem drugačno delo?

Spodobilo bi se, da se vsak sodelavec, zlasti na katerem koli vodilnem ali vodstvenem delu, zave, da smo ljudje tisti, ki ustvarjamo uspešno ali neuspešno poslovanje družb. Če želimo požeti skupno slavo in zasluge za to, je notranja komunikacija tisto, česar ne moremo zlorabiti za manipuliranje z zaposlenimi. Notranje komunikacije so tisto, kar dela tudi družbo, ki ni pr-

venstveno namenjena pogovarjanju med ljudmi, ampak ustvarjanju dobička, »človeško« in ji omogoča obstoj. Ne samo v časih, ko se cedita med in mleko.

Glasilo Utrinki je že od začetka namenjeno posredovanju informacij o poslovanju družbe zaposlenim in ostalim, ki jih to zanima. Informacije so le predpogoj za interno komunikacijo med zaposlenimi. Brez sprenevedanja, gre za moč informacij, ki jih vodstvo deli z zaposlenimi kot odraslimi odgovornimi osebami, ki informacije razumejo. Zaposleni so samo na ta način pripravljeni prispevati svoj delež k uresničitvi ciljev organizacije.

Materialne spodbude so le nujen, ne pa edini pogoj za ustvarjanje dobre klime v organizaciji. To je pokazala anketa, s katero smo v začetku tega stoletja merili organizacijsko klimo v TET. Ljudi zanima služba, v kateri se dobro počutijo, lahko izkažejo svoje ustvarjalne sposobnosti, dosežejo priznanje za svoj prispevek pri uresničevanju skupnih ciljev.

Si imela z uredjanjem ali izdajanjem pred tem že izkušnje, ali si orala ledino kot mi, ostali člani uredniškega odbora?

Pomen notranjih komunikacij se pokaže v časih, ko družbi ne gre najbolje. Takrat tudi vodilni notranje komunikacije začno razumeti kot zelene, če že ne nujno potrebne. Takrat prikri-te grožnje ali drugi načini avtokratskega vodenja ne zdržijo več v družbah, ki jim je tržno gospodarstvo pokazalo zobe že takoj po osamosvojitvi Slovenije. Ker sem bila takrat zaposlena v družbi, ki je izgubila velik del trga in izvedla lastninjenje družbenega kapitala, sem imela priliko pridobiti tudi nekaj vedenj o pomenu notranjih komunikacij in o posredovanju le-teh prek notranjega glasila, ki pa je izhajalo že pred temi časi.

Od začetka ...

Ko si v spomin priključiš prvo številko in jo primerjaš z današnjo, se ti zdi, da je dosežen kakšen napredek? S čim si zadovoljna in kaj te še vedno moti oziroma bi nadgradila?

Prva številka ni bila tako zelo tvegana. Informacijskih medijev v TET praktično ni bilo, v TET pa je bilo potrebno izboljšati poslovanje in ekološko sanirati objekt. Sploh pa, če ne pričakuješ vpajočih rezultatov, pa se ti vendarle pokažejo v zadovoljstvu uredniškega odbora, vodstva in bralcev, si zanje neskončno hvaležen, ker pokažejo, da je smer prava. In ko ugotoviš, da smo obrnjeni v pravo smer, moramo v tej smeri naprej. Se prilagajati razmeram in napredovati. Ker je čas za sprejem razvojnega načrta družbe, skušamo predstaviti tudi stališča vplivnih posameznikov iz Zasavja. Razvoj TET ni več le interna zadeva, pač pa je od razvoja TET odvisna zasavska regija.

Za realizacijo razvojnega programa bo v TET vsekakor potrebna kadrovska in organizacijska prilagoditev, nova znanja, ki bodo verjetno polnila tudi strani glasila. To še prihaja in nič ni pomembnejšega od današnjega dne. Če tega ne bomo preživeli, nas tudi jutri ne bo.

Vodstvo družbe izhajanje glasila veskozi podpira, saj drugače jubilej-

ne številke ne bi bilo. Na uredniško politiko sicer ne vpliva; ali po tvoje dovolj sodeluje pri vsebini?

Pa smo spet pri moči informacij in zavedanju njihovega pomena za realizacijo zastavljenih ciljev. Verjamem, da se bo glede na razvojne načrte družbe utrnilo še veliko informacijskih Utrinkov posloводства.

Utrinki izidejo štirikrat letno. S tolikšnimi izhajaji je včasih težko biti aktualen. Razmišljaš v smeri večjega števila izdaj letno? In nenazadnje, povej še nekaj o nas, članih uredniškega odbora. V desetih letih se je namreč nekaj članov zamenjalo (tudi sam odhajam med upokoјence). Si bila in si z nami zadovoljna?

Za takšne informacije, ki jih posredujemo z glasilom, se zdi, da je število izdaj kar primerno. To se je pokazalo pri izvedeni anketi ob izdaji 40. številke. Za aktualne, da ne rečem dnevne informacije, nam je na voljo elektronski medij, intranet, do katerega lahko dostopa vsak zaposleni, a ne izkoriščamo možnosti, ki nam jih nudi. Informacije so posredovane, sistem notranjih komunikacij, ki je pogoj za oblikovanje organizacijske klime in uresničevanje razvojnih načrtov, pa bo zagotovo boljši, ko bodo razvojni izzivi določeni. Komuniciranje namreč

*»Vendar dobra beseda ne izboljša slabega dejanja in zla beseda ne zatre dobrega dela«
(Demokrit).*

ni le posredovanje informacij, je njihova izmenjava preko različnih medijev. Seveda si brez besed in neposredne komunikacije med zaposlenimi tega ni mogoče zamisliti.

Utrinki izidejo štirikrat letno. S tolikšnimi izhajaji je včasih težko biti aktualen. Razmišljaš v smeri večjega števila izdaj letno? In nenazadnje, povej še nekaj o nas, o članih uredniškega odbora. V desetih letih se je namreč nekaj članov zamenjalo (tudi sam odhajam med upokoјence), si bila in si z nami zadovoljna?

Vprašanje je bilo postavljeno na zadnje mesto. Odgovor pa vsekakor sodi po pomembnosti na prvo mesto tega pisanja.

Sama ideja o glasilu v TET bi ostala samo ena izmed idej, če se z izzivom ne bi soočili sodelavci, ki smo imeli skupen cilj, s katerim smo se kar poistovetili. Uspelo nam je prepoznavati problematiko in jo ob podpori direktorja Sama Pajerja in kasneje Marka Agreža primerno predstaviti zainteresiranim bralcem. Posamezni člani odbora smo imeli različna znanja, izkušnje, poglede in lastnosti. Tako je lahko vsak s svojo osebnostjo prinašal specifičnost k skupnemu delu, kar je bilo za uspeh izredno pomembno. Zagotovo je uredniški odbor zato tim z najdaljšim stažem v TET. S časom smo pridobivali izkušnje in napredovali. Nihče ni svojih osebnih ciljev postavjal pred skupne. In nismo bili le Franc, Mojca, Vlado, Matjaž, Nataša, Bojana, pa v preteklosti Peter, Metod, Miloš in Matej, ampak smo bili MI. To je tisto, kar šteje, zaradi česar smo rasli in bili uspešni.

... do danes.

Kjer je cilj jasen, se najde tudi pot

Prva številka glasila je zagledala luč sveta decembra 2000.

Z začetkom 21. stoletja se je v poslovanju Termoelektrarne marsikaj spremenilo. Do takrat si namreč ni bilo mogoče predstavljati, da v rdečih revirjih ne bi kopali premoga, ki je glavni energent za proizvodnjo električne energije v naši elektrarni. Pa je bil sprejet Zakon o postopnem zapiranju RTH in razvojnem prestrukturiranju regije, ki je določil postopno zapiranje rudnika in zahteval izdelavo sanacijskega programa za TET, s čimer naj bodo preprečene prekomerne emisije SO₂ v ozračje.

Maja 2002 je Vlada RS potrdila sanacijski program za TET in zadožila TET, da pripravi investicijski program za izgradnjo čistilne naprave in ga kot del dolgoročnega razvojnega programa, ki bo vseboval načrt kadrovskega prestrukturiranja, načrt racionalizacije stroškov poslovanja, načrt dezinvestiranja in načrt uvajanja novih tržnih dejavnosti, predloži v sprejem skupščini. TET pa je morala racionalizirati proizvodnjo tako, da bi bila cena proizvedene električne energije konkurenčna na trgu po letu 2007.

Izhodišča programa so bila razrešitev naslednjih investicij, zmanjšanje stroškov dela z uvedbo dopolnilnih dejavnosti in organizacijskih ukrepov ter znižanje ostalih materialnih stroškov in storitev zaradi racionalizacije in povečane ekonomičnosti.

TET je morala lastnikom dokazati, da je sposobna sanirati objekt in racionalizirati poslovanje. S projektom reorganizacije in z ukrepi racionalizacije je bilo potrebno zagotoviti, da bo TET sposobna samostojno in uspešno delovati v tržnih razmerah. To je bil pogoj za sprejem dolgoročnega investicijskega programa.

Izhodišča za prenovo TET so bila postavljena v programu prestrukturiranja. Procesi v proizvodnji so bili poenoteni, poenostavljen je bil proces interventnega vzdrževanja, predvideni sta bili dve interventni skupini.

Jeseni 2002 je bila ocenjena organizacijska klima v podjetju. Rezultati so pokazali, da so zaposleni pripravljene na spremembe in verjamejo v TET, a je nujno potrebno **poenotiti smer in voljo potovanja vseh zaposlenih v TET.**

In začeli smo s kadrovskim poenotenjem:

- menedžersko akademijo, kjer so perspektivni kadri zbirali in obdelovali poslovne ideje in zanje izdelali načrt

poslovanja in

- konsolidacijo vodstva, katere cilj je bil izdelati strateški poslovni načrt družbo.

In nam je uspelo. Identificirane so bile poslovne ideje, izdelani poslovni načrti, pridobljena potrebna znanja. Ugotovljene so bile tudi najmočnejše kompetence ključnih kadrov. In izdelan in sprejet je bil strateški poslovni načrt družbe.

Izobraževanje je postajalo sistematično in upali smo, da bo novim razmeram sledilo tudi nagrajevanje zaposlenih. V TET je bila sprejeta nova sistemizacija delovnih mest, ki je ukinila ali združila delovna mesta, ki jih je bilo do takrat kar 160. Tako je bila omogočena večja fleksibilnost zaposlenih v skladu z delovnimi potrebami.

Rezultati ocenjevanja klime v družbi so pokazali, da zaposleni z nagrajevanjem niso bili zadovoljni. V skladu s prenovljeno sistemizacijo delovnih mest je bil dogovorjen nov tarifni del kolektivne pogodbe in pripravljen nov plačni sistem, ki omogoča plačevanje oziroma nagrajevanje posameznega delavca glede na njegovo delovno uspešnost.

Plačni sistem mora prispevati k večji učinkovitosti in uspešnosti zaposlovanja, mora biti pravičen, stroški dela morajo biti predvidljivi in seveda mora biti skladen z veljavnimi zakonskimi in podzakonskimi predpisi.

Cilji, ki smo jih želeli doseči, so bili naslednji:

- zaposleni so razporejeni glede na njihovo usposobljenost in razvoj,
- zaposleni so stimulirani za strokovni razvoj, izobraževanje in ustvarjalnost, kar zagotavlja učinkovitejše izvajanje poslovnih funkcij,
- nujna je odprava razlik v plačah, ki ne izhajajo iz dela, strokovne usposobljenosti in delovne uspešnosti.

Sledila so kadrovske bolj sušna leta, zato je verjetno čas, da izvedemo revizije postavljenih sistemov in jih prilagodimo novim razvojnim načrtom termoelektrarne. Določanje potrebnih kompetenc, ki zagotavljajo, da posamezniki potrebno znanje za opravljanje določenega dela imajo in ga znajo uporabljati, je v TET nekako v zaključni fazi. Posebno vrednost ima znanje, ki nastane v organizaciji in ki je zanj specifično: ustvarjajo ga vsi zaposleni, če delujejo v okolju, ki jih spodbuja k razmišljanju in dajanju predlogov in idej. Da bo le-to na razpolago vsem, ki ga bodo potrebovali, da s posamezniki ne bo še vedno odhajalo iz organizacije, bomo izdelali »zemljevide znanj« za posamezna dela. Le tako bomo lahko ohranili »družinsko srebrnino«.

Čista energija

Za Termoelektrarno Trbovlje je bil pričetek obratovanja naprave za razžveplanje dimnih plinov v letu 2005 eden najpomembnejših dogodkov v prizadevanjih za nadaljevanje proizvodnje električne energije na tej lokaciji. Za okolico objekta pa so postali dimni plini iz 360 m visokega dimnika resda bolj vidni, vendar mnogo prijaznejši do okolja. Učinki naprave so celo preseglji pričakovanja, saj so se znižale koncentracije žvepovega dioksida in zaradi boljšega izgorevanja tudi emisija prašnih delcev. Prej so bile koncentracije SO₂ v dimnih plinih med 9.000 in 12.000 mg/m³, z delovanjem čistilne naprave pa so se zmanjšale na 400 do 650 mg/m³. Emisijske vrednosti dušikovih oksidov so se zmanjšale pod 600 mg NO_x/m³.

Elektrarna je izpolnila okoljske standarde evropske zakonodaje in postala okoljsko sprejemljiv objekt.

Pepel in žlindro, ki nastaneta iz premoga pri proizvodnji električne energije, urejeno deponiramo na deponiji v Prapretnem, če ju ne uspemo prodati. Ta dva produkta sta namreč lahko sekundarna surovina v nekaterih drugih dejavnostih. Končna ureditev deponije na jugu bo končana z gradnjo le-te.

Presojevalci sistemov vodenja ISO 9001 in 14001 ugotavljajo, da sistem vodenja kakovosti in ravnanja z okoljem zagotavlja družbi zadovoljivo obvladovanje procesov.

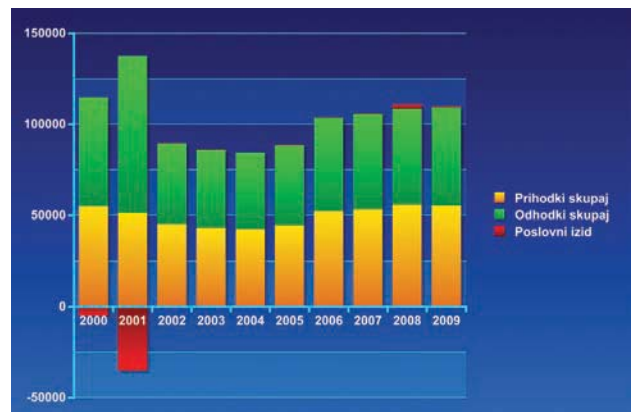
Okoljevarstveno dovoljenje je TET pridobila konec leta 2009, ker je njeno poslovanje skladno z zahtevami Zakona o varstvu okolja za velike kurilne naprave. V okviru sanacijskega programa in izgradnje čistilne naprave se izvaja tudi monitoring tehnoloških odpadnih voda na centralnem izpustu in tehnoloških hladilnih voda, dopolnjen s trajnimi meritvami pretoka.

Glede na vsebino dovoljenja mora TET veliko pozornosti namenjati predpisanim mejnim vrednostim, ki veljajo za emisijo snovi v zrak, emisijo snovi in toplote v vodo, elektromagnetno sevanje, emisije hrupa v naravno in življenjsko okolje, ravnanje z odpadki ter učinkovito rabo vode in energije.

Energija za danes in jutri

Ena od stalnic poročanja v Utrinkih je tudi poročanje o rezultatih poslovanja. Poročila so se z leti spreminjala. Odvisna so bila seveda tudi od piscev teh prispevkov – v desetih letih smo se zamenjali štirje: Sašo, Marina, Alenka in Nataša. Včasih pa so bila odvisna tudi od tega, ali smo vam imeli sporočiti kaj lepega ali kaj slabega.

V desetih letih izhajanja Utrinkov so se rezultati poslovanja Termoelektrarne Trbovlje zelo spremenili. Iz stalnega izgubaša smo postali gospodarska družba, ki posluje rentabilno, večino let sicer z minimalnim dobičkom, v letu 2008 pa nam je uspelo realizirati tudi vidnejši dobiček. Gibanje višine skupnih prihodkov, skupnih odhodkov in poslovne izida je razvidno iz spodnjega grafa.

Dejstvo je, da so na izkazane rezultate poleg pogojev poslovanja, ki so za TET v veliki meri determinirani z državno regulativo, vplivale tudi spremembe slovenskih računovodskih standardov. V teh letih sta bili sprejeti kar dve pomembnejši prenovi standardov. Tako si na primer danes ne moremo več 'privoščiti', da bi na nek način rezervirali stroške za remont, ki ga bomo opravili v naslednjem letu, pa če si to še tako želimo. To je bilo namreč mogoče le do leta 2003. Ob tej sliki je pomembno, da vam pojasnim še dva poslovna izida, obrnjena navzdol, v prvih dveh letih poročanja. Do leta 2002 je bilo za poslovanje TET običajno, da prodajna cena ni v celoti pokrivala stroškovne cene. Iz pokritja so običajno izpadli stroški amortizacije (oziroma njihov del), zato je bilo normalno, da je TET poslovala z izgubo, vendar s pozitivnim denarnim tokom.

Da bi se končalo poslovanje energetskih podjetij z izgubo, je Vlada RS v letu 2001 sprejela sklep, da se izvede cenitev vseh osnovnih sredstev v energetiki z namenom, da se ugotovijo realne osnove za obračun amortizacije, ki naj

bi bila potem priznana tudi v prodajnih cenah.

Na podlagi rezultatov cenitve je bila izpeljana slabitev osnovnih sredstev, ki je povzročila TET v letu 2001 dodatno izgubo v višini 6,79 milijard SIT, celotna izguba tega leta je znašala 7,94 milijard SIT (ali preračunano po takratnem tečaju evra kar 35,8 milijona EUR), vrednost kapitala se je znižala na 30 % njegove prejšnje vrednosti.

Od leta 2002 je prodajna cena pokrivala tudi stroške amortizacije, zato se je za TET pričelo obdobje let poslovanja s pozitivnim poslovnim izidom. Na pozitiven izid pa je močno vplivalo tudi dejstvo, da smo bili zaradi uporabe premoga RTH v vseh teh letih vključeni tudi v sistem prednostnega dispečiranja.

Kako smo v tem obdobju dosegali prihodke iz naslova prodaje električne energije?

V letu 2000 je TET vso proizvedeno energijo iz naslova prednostnega dispečiranja in sistemske storitve na osnovi kupoprodajne pogodbe prodala Elesu – sistemskemu operaterju prenosnega omrežja.

V oktobru leta 2001 nam je Agencija za energijo Republike Slovenije podelila dve licenci za opravljanje energetske dejavnosti in sicer za proizvodnjo električne energije in skladiščenje tekočih goriv.

V letu 2003 je bila z Elesom podpisana dolgoročna pogodba za prednostno dispečiranje od leta 2003 do 2007. V tem letu smo del proizvedene električne energije prvič lahko prodali samostojno na prostem trgu.

V letu 2005 je bila podpisana kupoprodajna pogodba s HSE o prodaji in nakupu električne energije iz naslova prednostnega dispečiranja in proste prodaje. V tem letu smo bili tudi vključeni v bilančno skupino HSE zaradi pokrivanja

odstopanj v primeru izpada bloka. Del prihodkov iz naslova premije smo še vedno realizirali preko Elesa.

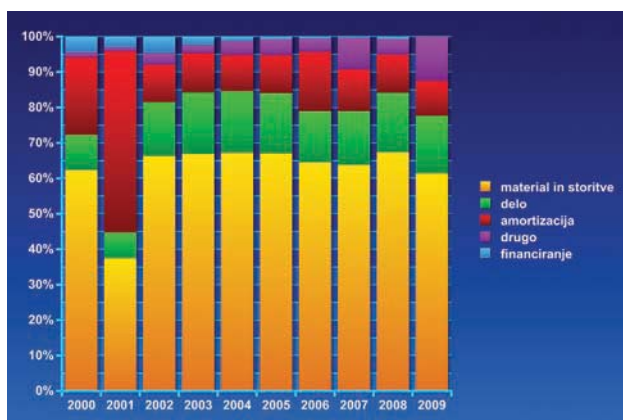
Tudi v letih 2006, 2007, 2008 in 2009 je potekala prodaja preko HSE, premijo pa smo prejeli od Elesa, le v zadnjem letu je bila pogodba sklenjena s Centrom za podpore pri Borzenu. V maju 2007 je Vlada RS prenesla 80,34 % kapitala TET na HSE in s tem smo postali član skupine HSE. V letu 2007 smo pridobili status kvalificiranega proizvajalca električne energije s souporabo biomase. Z letom 2008 smo izgubili možnost samostojnega trženja sistemskih storitev.

Kot veste, pri pridobivanju prihodkov od vstopa v skupino HSE nismo več samostojni, zato na višino prihodkov tudi nimamo pomembnega vpliva. Lahko in moramo pa vplivati na stroške. Strukturo stroškov oziroma odhodkov v zadnjih desetih letih prikazujemo v grafu.

Razlogi za večje skoke v višini posameznih delov prikazanih stolpcov so naslednji:

- slabitev osnovnih sredstev v letu 2001,
- stroški materiala, storitev in dela pridobijo na deležu z normalizacijo višine obračunane amortizacije v letu 2002,
- v letu 2006 je delež amortizacije ponovno višji, saj smo izvedli drugo cenitev osnovnih sredstev in izvedli dodatne slabitve,
- v letu 2007 poskočijo drugi stroški zaradi oblikovanja rezervacije za ekološko tožbo,
- v letu 2009 rezervacije spet predstavljajo pomemben delež, takrat smo jih oblikovali za garancijo za deponiranje odpadnih produktov in za zahtevek iz pogodbe za dobavo biomase.

Na stroške energenta, ki v strukturi stroškov vsa leta predstavljajo daleč največji delež, lahko vplivamo le v omejenem obsegu. Moramo pa se zavedati, da bo čedalje bolj pomembno, kako obvladujemo ostale vrste stroškov, predvsem stroške storitev, porabe ostalega materiala in stroške dela. Poslovanje v letošnjem letu nam zaenkrat kaže izgubo, za katero ni nujno, da bo v celoti sanirana po prejemu prihodkov iz naslova premije. Zato nam bo ob potrditvi razvojnih načrtov gotovo naložena tudi racionalizacija poslovanja, na katero se moramo vsi skupaj pripraviti. Jaz sem pripravljena, upam, da boste tudi vi!

Struktura stroškov v desetih letih

Bolje preventiva kot kurativa

Skozi vseh deset let izhajanja Utrinkov smo aktivno spremljali tudi področje varnosti in zdravja pri delu. Z Zakonom o varnosti in zdravju pri delu, ki je bil sprejet v letu 1999, se je na tem področju marsikaj spremenilo, sprejeto je bilo več kot 60 podzakonskih aktov, ki so postavljali višja merila varnosti, prav tako pa nas je EU s svojimi direktivami vztrajno

Skrb za varnost in zdravje pri delu za delodajalca ni zgolj obveznost, ki jo mora izpolniti v skladu z veljavnim Zakonom o varnosti in zdravju pri delu.

peljala po poti napredka in zagotavljanja boljšega poznavanja razmer varnosti in zdravja pri delu, oblikovanja strategij ukrepanja in stalnega izboljševanja delovnih razmer. Vse te spremembe so pustile posledice tudi v našem glasilu. Tako nas je pred desetimi leti najbolj zanimalo, kaj neki nam bo prinesla Ocena tveganja, čemu je namenjena, kako bo zagotovila, da se uresniči temeljni cilj Zakona o varnosti in zdravju pri delu, ki se glasi: »Varnost in zdravje pri delu določajo načela, pravila in dejavnosti, ki morajo posamezniku (delavcu) omogočiti uspešno opravljanje poklicnega dela s

Oblikovanje, izvajanje in spodbujanje celostnega in proaktivnega pristopa k upravljanju varnosti in zdravja pri delu podpirajo politike in prakse na mednarodni, evropski in nacionalni ravni.

polnim delovnim učinkom in brez škode za njegovo zdravje od prvega delovnega dne do konca delovne dobe, pa tudi po delovni dobi.« Zanimalo nas je, kaj je ugotovila medicina dela in zato smo povzemali njena poročila in ugotovitve. Nasmejali smo se ob gledanju fotografij, ki so nastale ob raznih priložnostih: usposabljanjih, gašenjih, vajah evakuacije, različnih tekmovanjih. Skozi glasilo smo se seznanjali z novostmi, ne samo s tistimi, ki jih je prinesla zakonodaja, temveč tudi z vsemi meritvami v delovnih okoljih, s pregledi delovne opreme, spoznavali smo novo osebno varovalno opremo in še bi lahko naštevali. V lanskem letu pa smo spremljali postavitve sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu, kar zelo lepo zaokroži naših deset let dela, ki ga tako lahko strnemo v

naslednji slogan:
Od ocene tveganja do OHSAS-a.

Prihodnost družbe je določena s kakovostjo lastnih človeških virov.

Za prihodnost nas čaka poseben izziv oziroma priložnost: vključiti varnost in zdravje pri delu v celoten sistem izobraževanja. Odgovoriti bo namreč potrebno na to, kako zagotoviti, da bodo bodoči arhitekti, inženirji, zdravstveni delavci in poslovneži vedeli, kaj pomeni varnost in zdravje pri delu, in znali vključiti upravljanje tveganja v vsakodnevno delovno življenje, da bodo sami (in vsi, ki z njimi delajo) pri delu varni. Kako zagotoviti, da je izobraževanje o varnosti in zdravju pri delu sestavni del univerzitetnega izobraževanja in ne le nekaj, s čimer se mladi soočijo, ko stopijo na trg dela?

Izobraževanje o varnosti in zdravju pri delu

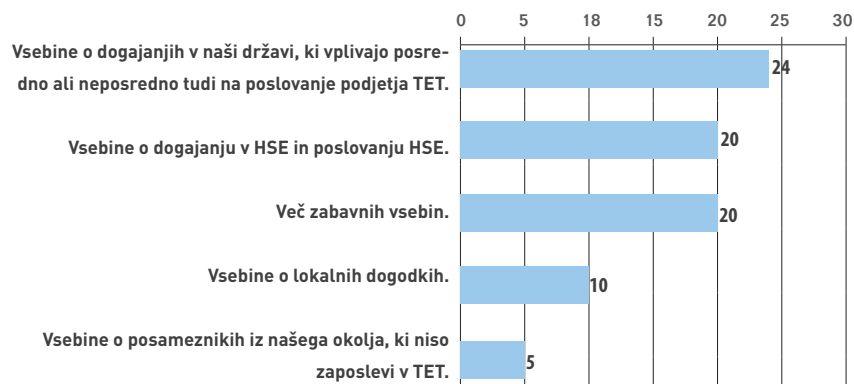
Zadovoljstvo bralcev z Utrinki

Anketa o zadovoljstvu z glasilom Utrinki, ki smo jo med bralci našega glasila izvedli v času od junija do avgusta 2010, je pokazala, da ste anketirani v veliki večini zadovoljni tako z obliko časopisa kot tudi z njegovimi vsebinami. Želite pa si predvsem več aktualnih prispevkov o dogajanjih v naši državi in HSE, ki vplivajo tudi na poslovanje našega podjetja. Prav tako si želite tudi več zabavnejših vsebin.

Ob letošnjem jubileju, 10-letnici izhajanja glasila Utrinki, smo se v uredništvu odločili, da vas, naše bralce, povprašamo o zadovoljstvu s podobo glasila in njegovimi vsebinami. Želeli smo namreč preveriti, kako lahko glasilo izboljšamo, da ga boste z veseljem prebirali tudi v prihodnjih letih. Zato smo v juniju pripravili kratko anketo, ki smo jo poslali 400-tim prejemnikom našega glasila. Skrajni rok za oddajo odgovorov je bil 20. avgust 2010. Do tega datuma smo prejeli 53 izpolnjenih anket. To je 13 % vseh poslanih anket, kar je glede na način izvajanje raziskave, t.j. pošiljanje anketnih vprašalnikov po pošti, povsem pričakovan odziv.

Prvi sklop vprašanj v anketi se je nanašal na oblikovno podobo glasila, in sicer na berljivost, preglednost, velikost črk ter uporabo barv, nadnaslovov in fotografij. Te elemente ste anketirani v veliki večini pohvalili. Tako vas več kot 90 % meni, da je glasilo *dobro* ali *zelo dobro* pregledno in berljivo. Na dobro preglednost in berljivost gotovo vplivata tudi velikost črk in dolžina člankov. Z obojimi ste anketirani prav tako zadovoljni, saj vas 92 % meni, da je velikost črk ravno prava, 80 % pa, da so članki ravno prav dolgi. Kljub dobri odzivom pa velja upoštevati tudi mnenje slabše petine anketiranih, ki so jim članki v Utrinkih predolgi.

Zelo pozitivni so bili odgovori tudi glede uporabe nadnaslovov, barv in fotografij. Uporabo nadnaslovov je kot *dobro* ali *zelo dobro* ocenilo kar 94 % anketiranih. Kljub temu pri tem vidi-

Katere dodatne vsebine bi si želeli v glasilu Utrinki (absolutne vrednosti)?

ku obstaja nekaj prostora za izboljšave, saj je število ocen *dobro* presešlo število ocen *zelo dobro*. Enak odstotek ocen *dobro* in *zelo dobro*, torej 94 %, ste namenili tudi izbiri barv in uporabi fotografij.

V drugem sklopu smo vas povprašali tudi o vsebinskem vidiku glasila oziroma katere dodatne vsebine bi želeli vključiti v Utrinke. V največji meri (45 %) si anketirani želite več aktualnih prispevkov o dogajanjih v naši državi, ki posredno ali neposredno vplivajo tudi na poslovanje podjetja TET. Na drugem mestu so z enakim odstotkom (38 %) vsebine o dogajanju in poslovanju HSE ter zabavne vsebine. Z nekoliko nižjimi odstotki tem

vsebinam sledijo prispevki o lokalnih dogodkih (19 %) in o posameznikih iz lokalnega okolja, ki niso zaposleni v TET (9 %). Nekateri anketirani ste predlagali tudi dodatne vsebine, in sicer vsebine o upokojenih iz podjetja TET in njihovih življenjskih izkušnjah, športne novice ipd.

Vsem, ki ste sodelovali v raziskavi, se zahvaljujemo za odgovore in predloge, ki ste nam jih poslali. Rezultati raziskave nam bodo v pomoč pri pripravi prihodnjih števil Utrinkov, s katerimi vam želimo tudi nadalje popestriti vsakdan z zanimivimi in pestrimi vsebinami.

Zmagoslavje naših gasilcev

Darjan LEBAR

Po uspehu na regijskem tekmovanju še prvo mesto gasilcev PGE TET na državnem gasilskem tekmovanju.

Svečana podelitev

Gasilci TET smo na tekmovalnem področju aktivni že vrsto let tako s člansko žensko in moško desetino kakor tudi starejše gasilke in gasilci. Zaradi vse hitrejšega tempa življenja, službenih obveznosti in proizvodnega procesa se je v TET vsa ta leta ohranila le desetina starejših gasilk. Že nekaj časa pa je v nas tlela želja po ustanovitvi desetine poklicnih gasilcev. To smo uresničili v letu 2009, ko smo začeli s prvimi vajami in pripravami na regijsko tekmovanje. Za to tekmovanje je bila razpisana taktična mokra vaja, kar nam je predstavljalo še dodaten izziv.

Z dobrim rezultatom na regijskem tekmovanju smo se tako kvalificirali na državno gasilsko tekmovanje v Celju, kar je bil tudi naš cilj. Vse vaje in priprave so potekale izven delovnega časa in s polno udeležbo. Uspeh ni izostal. V svoji kategoriji, poklicni gasilci B, smo dosegli prvo mesto. Tudi naše starejše gasilke so na tem tekmovanju dosegle zavirljiv rezultat.

Vse to pripisujemo predanosti gasilstvu, podpori vodstva in vodilnih v TET ter nenazadnje duhu prostovoljstva, ki v nas še vedno živi.

Na strokovnem ogledu

Ivo RESTAR

Člani in članice Prostovoljnega industrijskega gasilskega društva Termoelektrarne Trbovlje smo si v sklopu strokovne ekskurzije letos ogledali največji svetovni sejem gasilstva, civilne zaščite in delovanja reševalnih služb INTERSCHUTZ v Leipzigu in sicer od 10. do 12. junija.

Z avtobusom smo iz Trbovelj krenili v zgodnjih jutranjih (poznih nočnih) urah. Na poti smo imeli več krajših postankov za osvežitev in okrepitev. Tako smo po dvanajstih urah vožnje v popoldanskem času prispeli v Leipzig. Sledil je informativni ogled mesta. Leipzig je največje mesto v deželi Saški in leži ob rekah Weiße Elster in Pleiße, v osrčju Leipziškega zatoka. Šteje okrog 500.000 prebivalcev. Mi smo si ogledali predvsem staro mestno jedro in z zanimanjem prisluhnili naši vodički Maji, ki nas je popeljala do:

- centralne železniške postaje, ki so jo odprli leta 1915 kot največjo na svetu. Danes jo obišče 85.000 obiskovalcev dnevno,
- cerkve Sv. Nikolaja, zgrajene leta 1180. 9. oktobra 1989 so se tu pričele prve demonstracije, ki so pozneje vodile k združitvi Nemčije,
- Tomaževe cerkve, v kateri je služboval Johann Sebastian Bach. Tu je njegov kip in tukaj je tudi pokopan,
- stare mestne hiše, zgrajene leta 1556. Leta 1905 so zgradili novo in stara je postala muzej,
- 26 m visokega spomenika – spominskega obeležja žrtvam v Napoleonovi bitki.

Veliko novosti

Sledil je prevoz do hotela v okolici Leipziga, kjer smo prenočili. Naslednji dan smo se odpeljali do sejmišča. Sejem INTERSCHUTZ organizirajo vsakih pet let. Letos je na sejmu razstavljalo več kot 1.350 razstavljalcev iz 46 držav vsega sveta. Sejem se je raztezal na 90.000 m² razstavnih površin in si ga je v sedmih dneh ogledalo okrog 125.000 obiskovalcev. Na sejmu je bilo mogoče videti vso naj sodobnejšo gasilsko in reševalno opremo, ki jo ponujajo največji proizvajalci na svetu. Organizator je obiskovalcem prikazal gašenja različnih požarov (gašenje vlaka, gašenje in reševanje na velikih višinah ...), kakor tudi postopke testiranja zaščitnih oblek in druge zaščitne opreme. Zanimiva je bila predvsem predstavitev reševalne lestve višine 112 m, kar je svetovni rekord. Prisotni smo bili enotnega mnenja, da je bilo na sejmu prikazanih veliko inovativnih rešitev, ki prispevajo k boljši varnosti gasilcev.

Po napornem dnevu, utrujeni od ogledov in sprehodov po sejmišču, smo v popoldanskih urah zopet sedli na avtobus in krenili proti domu. Na povratku smo imeli še večerjo in nekaj krajših postankov ter tako srečno prispeli domov v jutranjih urah naslednjega dne.

Na koncu bi se v imenu vseh zahvalil za odlično vodenje po Nemčiji ga. Maji Kos in voznikoma za varno, pa čeprav dolgo vožnjo.

Častnemu predsedniku v spomin

Pavel NEMET

Metod Mravljak se je rodil 16. septembra 1945 v Vuhredu. Mlada leta je preživel doma, kjer je končal osnovno šolo. Na študij se je vsak dan vozil v Ljubljano, kjer je tudi diplomiral kot inženir strojništva. V TET se je zaposlil leta 1971, v Prostovoljno industrijsko gasilsko društvo Termoelektrarne Trbovlje pa je vstopil januarja 1981 in pričel z delom predvsem na organizacijskem področju.

Vesetje do dela v gasilski organizaciji in njegova doslednost sta botrovala, da je leta 1984 postal predsednik društva in to odgovorno in zahtevno delo vestno opravljal vse do leta 2008. Istega leta ga je občni zbor PIGD TET imenoval za častnega predsednika društva, na kar je bil še posebej ponosen. Prav tako je bil na tem občnem zboru izvoljen za predsednika Nadzornega odbora. To funkcijo je opravljal vse do svoje prerane smrti.

Kmalu po vstopu v gasilsko društvo je opravil tečaj za gasilca in leta 1988 napredoval v gasilca I. stopnje, nakar je leta 1996 opravil tečaj za višjega strokovnega svetovalca in s tem pridobil gasilski čin višjega gasilskega častnika. Visok nivo strokovnega znanja iz gasilstva mu je omogočil pravilnost odločitev v najbolj kritičnih trenutkih, ko se je porajalo vprašanje obstoja gasilstva. Bil je prijeten sogovornik in pripravljen pomagati vsakomur, ki je bil pomoči potreben.

Je nosilec vseh priznanj Gasilske zveze Trbovlje, več društvenih priznanj, značk za dolgoletno delo v gasilstvu, odlikovanj Gasilske zveze Slovenije III. in II. stopnje in priznanja za delo.

Metod je umrl 10. julija 2010. Tri dni kasneje smo se od njega poslovili v njegovem rojstnem kraju na koroškem, kjer je vrsta govornikov opisala njegovo življenjsko pot. Pogreba se je udeležilo prek 60 gasilcev predvsem iz Zasavja in društev, s katerimi je Metod navezal pristrčne stike.

Z odhodom gasilskega tovariša Metoda Mravljaka iz naše sredine je gasilska organizacija izgubila velikega gasilca, ki se ga bomo še dolgo spominjali po njegovem delu.

30 let skupine Laibach

Večdnevni večpredstavnostni dogodek v Trbovljah:

Laibach RDEČI REVIRJI + ČRN KRIŽ

Skupina Laibach že dobri dve desetletji pomeni sinonim za vrhunsko glasbeno izraznost, ki pa je glasbeni presežek uveljavila predvsem v tujini. Ob politični oporečnosti znotraj nekdanjega sistema so Laibach s čutno neposrednostjo in pripadnostjo takrat novi kulturni frakciji Neue Slowenische Kunst presegli institucionalen pojem države in to dejstvo projicirali v drugačen in širšim ljudskim množicam velikokrat nejasen glasbeni izraz. Nedvomno so Laibach poleg bratov Avsenik in še nekaterih klasičnih ustvarjalcev največja slovenska glasbena znamka.

Po tridesetih letih se skupina Laibach vrača v Delavski dom Trbovlje, kjer bo septembra letos izpeljala dogodek, ki ga je lokalna oblast davnega leta 1980 prepovedala.

27. septembra 1980 je istega leta v Trbovljah ustanovljena skupina Laibach v Delavskem domu Trbovlje pod pokroviteljstvom ljubljanskega ŠKUCA pripravljala svoj 'coming out', svoj prvi pravi javni nastop, svojo večmedijsko akcijo oziroma dogodek, ki naj bi se utelesil kot 'alternativa (uradni, centralistični) slovenski kulturi' in ki naj bi z brutalnim oziroma bruitističnim avantgardnim nastopom dobesedno pretresel ter predramil takrat še precej s 'sorealizmom' prepojene in s provincializmom uspravane Rdeče revirje. Enodnevni Blitzkrieg je bil koncipiran kot plakarna akcija (plakiranje Trbovelj), kot koncert anarho-industrijske glasbe (skupine Laibach, Kaos, Berlinski zid ...) in kot razstava slik, kolažev, grafik in kratkih filmov (Ausstellung Laibach Kunst).

Čeprav je lokalna oblast celotno prireditev prepovedala pred samim odprtjem razstave in čeprav je od

vsega predvidenega Laibachu uspelo izpeljati le nočno akcijo plakiranja Trbovelj, je bil ta 'nastop, ki se ni zgodil' pravzaprav popoln uspeh, saj je prepoved sprožila vrsto polemičnih reakcij v takratni prebujajoči se slovenski civilni družbi in nekaterih tiskanih in radijskih medijih (Mladina, Tribuna, Radio Študent ...). Takšno je bilo rojstvo Laibacha v slovensko in jugoslovansko javnost 80-ih.

30 let po tem incidentu se Laibach vrača na mesto zločina in v maternem mestu pripravlja delno rekonstrukcijski in delno nov večpredstavnostni in večdnevni dogodek, ki bo skozi retrospekcijo obravnaval iste vsebinske in formalne parametre kot leta 1980, ki pa bodo tokrat, v časovni distanci in kontekstu nove družbenopolitične paradigme, predvidoma dobili drugačne interpretacijske pomena.

23. septembra ob 20h bo v avli Delavskega doma Trbovlje otvoritev prostorske instalacije »Rdeči revirji + črn križ«. Razstava bo odprta do 20. oktobra 2010. Spremljevalna razstava »Dokumenti 1980« bo postavljena v Slavčkovi sobi Delavskega doma, poleg tega pa je pričakovati tudi nekaj prostorskih intervencij na območju Lafarge Cementa Trbovlje, Termoelektrarne Trbovlje (TET II) in TV oddajnika Kum.

24. in 25. septembra ob 20h bo Laibach izvedel dva koncertna nastopa v gledališki dvorani Delavskega doma, 26. septembra pa bo skupina predstavila svojo interpretacijo Bachove Umetnosti fuge na Kumu, če bodo vremenski pogoji naklonjeni.

24., 25. in 26. septembra bo v prostorih Delavskega doma potekal tudi tridnevni Trboveljski simpozij ('Past Perfect – Future Tense'), mednarodni seminar, ki bo poskušal pojasniti, kaj se je v preteklih tridesetih letih zgodilo s pojavitvijo skupine Laibach, z razširitvijo v Neue Slowenische Kunst in z idejo NSK države, zakaj je sploh pri vsem skupaj šlo in kakšne so perspektive teh projektov v bodočnosti.

(Povzeto iz medijev)

Naskok na Petzeck, 3283 m n. m.

Dušan ROTAR

Tudi tokrat nas je pot do osvojitve gore Petzeck v Avstriji vodila skozi karavanški predor, mimo Spittala proti prelazu Iselsberg. Malo pred Lienzom smo zavili desno v dolino Debanttal. Cesta je speljana skozi ozko sotesko ob kristalno čisti reki. Ob cesti smo srečali pastirje, ki so gnali živino na gorske pašnike.

»Če bomo vozili ob kravah,« pravi šofer kombija, »nam bo avto zakuhal.« Avto ni zakuhal, smo pa zakuhal mi, ko smo se zagnali v hrib, našemu cilju naproti.

Letošnja ekipa pohodnikov je bila mešana sestava. Sedem nas je bilo iz TET, devet pa iz Celja in okolice. Vodnik je bil tako kot lani Peter Pasar in mlajša vodnica Romana Daugl.

S parkirišča v dolini Debanttal, ob tovorni žičnici na nadmorski višini 1680 m, smo štartali ob 820 – malo pozno. Pot nas je vodila (vodnica je bila Romana) po mostu preko že prej

omenjene reke, po pašnikih ob glasnem spremljanju pasočih se krav, v gozd, po obronkih gozda in vztrajno navkreber. Po uri hoje sem že pošteno kupal. Kolona pohodnikov se je raztegnila in formirala več skupin glede na zmogljivost »motorjev«. Okrog nas so prečudovite gore porasle z gozdovi in pašniki, na katerih krave marljivo proizvajajo mleko, večji in manjši potočki, v senčnih legah je še vedno sneg. Po dobri uri hoje smo prišli do prečudovite, s travo in cvetjem obrasle planjave z majhnim jezercem in potočkom, ob jezercu pa majhna lesena pastirska kočica kot v pravljici.

Pravljice je takoj konec, ko v daljavi nad sabo uzreš gorsko sedlo, do katerega se moraš povzpeti. Ni bilo tako hudo. V dobri uri smo bili na sedlu – prelazu, od koder se je lepo videl naš prvi cilj, kočica Wangenitzsee Hütte na višini 2508 m, in dve prečudoviti ledeniški jezери. Na sedlu smo imeli krajši počitek za dolivanje goriva. V dobrih 15 minutah hoje smo po ravni poti ob

zgoranjem, manjšem jezeru prišli do kočice. Pot od starta do kočice je trajala dve uri in pol.

Standardni postopki pri koči so dolivanje goriva, polnjenje baterij, polurni počitek, potem pa naprej na goro 3283 m n. m. Potrebno bo premagati še 775 višinskih metrov, markacija nas obvešča o triurnem vzponu. Po začetnem vzponu nad kočico se steza obrne v desno, bočno na goro, ter nas pelje do bočnega grebena, kjer nam jeklena vrv za oprijem v steni omogoča bolj varen korak. Vzpenjamo se po jugovzhodnem pobočju gore, razdeljeni v več jakostnih skupin, kjer večkrat prečimo večje zaplate snega in manjše potoke. Tu žeja ni problem, saj je voda na vsakem koraku. Na višini 2700 m še vedno vidimo »kotaleče kamne« in slišimo njihovo pretresljivo oglašanje »meeeeeeeee«. Pot se še vedno vzpenja in nekje na višini 3100 m preide iz grebena na širše, s snegom prekrito pobočje, s katerega je dobro viden vrh s križem. Še dobrih dvajset minut in prisopihali smo do vrha. Razgled z gore je bil prečudovit, vreme toplo, brez vetra, občutek premagati goro in premagati sebe v smislu vztrajnosti pa je še lepši.

Z gore smo sestopili po isti poti, kar je bilo časovno krajše in manj utrudljivo. Vzpon brez upoštevanega počitka pri koči je trajal pet ur in pol, sestop pa tri ure in pol – skupaj devet ur, s tem, da so fizično bolj pripravljeni opravili pohod v dobrih sedmih urah.

Bilo je lepo, hkrati pa tudi naporno. Vsem prijateljem gora pošiljamo planinski pozdrav in jih vabimo na naslednjo turo.

Monviso

Dušan ROTAR

Z namenom, da osvojimo goro Monviso, smo se na pot iz TET odpravili v petek, 6. 8. 2010, ob pol štirih zjutraj. Do slikovitega, zelo lepo urejenega gorskega mesta Crissolo na nadmorski višini 1320 m smo potrebovali dobrih 12 ur, tu smo zamenjali prevoznika in se z dvema kombijema zapeljali po ozki, vendar lepo urejeni cesti do planinske postojanke Pian del Re na nadmorski višini 2020 m. Pian del Re je izhodišče za več planinskih tur, naša smer je bila Monviso, najvišji vrh v Kotijskih Alpah.

No, pa gremo, da si po dolgi vožnji raztegnemo mišice in se nadihamo svežega zraka. Že prvi koraki so nas pripeljali do izvira reke Pad, nič posebnega, malo vode, ki teče izpod kamna. Pot do kočice Quintino Sella na nadmorski višini 2640 m nas vodi ob lepem ledeniškem jezeru, ob prelepi gorski pokrajini, kjer se prepletajo pašniki, manjša ledeniška jezera in ogromni skalni masivi, kjer slišiš žvižg svizca in vidiš mamo kozoroginjo in njena dva mladiča, kjer prečiš ogromne granitne podore in zaplate snega in hodiš ob vznožju Monvisa. Po dveh urah in pol dosežemo cilj prvega dne, kočico Quintino Sella.

Ceremonije v koči so nam vsem znane, utrujeni od vožnje in pod pritiskom zadanih ciljev ob desetih zvečer že vsi spimo.

Vstali smo ob štirih zjutraj in ob pol petih v soju glavnih svetilk krenili na pot. Malo navzdol, ob obali jezera, cikcak po boku gore. Pred seboj osvetljuješ pot in opazuješ korak prijatelja pred sabo, »palice v eno roko«, se sliši vodnikov glas, »prihajamo do verig«. Pogled usmeriš navzgor in daleč nad sabo opaziš premikajoče lučke – nekateri so krenili na pot še prej kot mi. Po dobri uri hoje se izza obzorja rojeva nov dan, nebo je brez oblaka, obzorje je vse bolj svetlo, prikaže se sonce, tudi pot ob verigah je šla h kraju, prišli smo na sedlo, pred sabo uzremo goro, njen vrh je obsijan s soncem. Monviso, stožčasta, razbrazdana granitna gora rjavkasto sive barve, polna razpok, žlebov, previsov, škrbin in neprehodnih sten. Nadaljujemo in se spustimo za približno 80 m, prečimo granitni podor. Ob vznožju v daljni preteklosti oblikovane ledeniške doline se nahaja manjše ledeniško jezerce in bivak. Smo na nadmorski višini 3000 m. Še 841 m vzpona in bomo na vrhu.

Lažje reči kot storiti – že malo utrujeni in precej preznojeni osvojimo bivak živo rumene in zelene barve, z eno stranjo naslonjen ob granitno steno pod previsno škrbino, za katero imaš občutek, da bo vsak trenutek zgrmela nanj. Bi-

vak je na višini 3225 m. Pri bivaku nadenemo varovalne pasove, dolijemo bencina, kratek počitek in nadaljujemo pot preko ledenika do prvih plezalnih sten, kjer so ti v pomoč samo tvoje noge, roke, rumene smerne puščice in domišljija glede izbora najugodnejšega ročnega oprijema ali varne stopinje brez pomoči verig ali jeklenic. Tako se je nadaljevalo vse do vrha, ki smo ga osvojili v šestih urah.

Kakor gor, tako tudi dol – celo malo težje. Goro osvojiš, ko si spet na svojem izhodišču, to spoznanje je treba vgraditi v svoj um ob vsakem koraku, ki ga opraviš v gorah. Mislim, da smo na tej planinski poti dodobra spoznali sebe in odgovornost do drugih.

Povratak domov je vedno najlepši, polni vtisov s prehojene poti in utrujeni smo se peljali skorajda po neskončno dolgi avtocesti iz Torina proti domu, bilo nam je prijetno toplo oziroma vroče, klima v avtobusu je bila namreč pokvarjena, mimo nas so bežala mesta, naselja in neskončno velika posejana polja.

Upam in želim si, da v bodoče prehodimo še veliko planinskih tur in to v naših, slovenskih gorah.

Vsem ljubiteljem gora pošiljam lep pozdrav, želim varen korak in jih vabim na naslednjo turo.

Od kose do kosilnice

Vesna STRGARŠEK

Današnji svet, ki mu vladata naglica in vedno eno in isto hitenje, nas vodi k hitremu tempu življenja. Hitimo eden mimo drugega, vse premalokrat najdemo čas za zabavo in sprostitiv.

Večino časa preživimo v službi, avtu, pred računalnikom, TV-jem in v trgovinah. Življenje teče mimo nas z bliskovito naglico. Peša tudi spoštovanje naravnih vrednot, kulturne dediščine ter zavest, da izgubljam tisto, kar nam je dala narava in kar so s trdom ustvarili ljudje, ki so tu živeli.

Tudi delo na kmetijah ni več isto kot je bilo včasih, ko so večja dela opravljali skupaj – od košnje trave, ročne žetve pšenice, ovs, do trgatve, gradnje objektov, javnih del ... Ni se dosti plačevalo z denarjem, ampak so usluge plačevali z uslugami. Ljudje so znali pomagati drug drugemu, ker niso imeli na razpolago takšne kmetijske mehanizacije kot danes. Velikokrat se je zaslislala večerna pesem ob kozarčku rujnega in med pogovorom, kaj se bo delalo naslednji dan. Družile so jih številne šege in navade, ki so bile povezane predvsem z letino in skrbjo za živino. Današnje navade so samo bled spomin na običaje, ki so bili značilni za delovnik in praznik naših prednikov. Večino dela danes na kmetijah opravi mehanizacija, kmetije so velike in ker za delo ni več potrebnih veliko ljudi, delo na kmetijah ni več družabni dogodek.

Nekoč se je za košnjo zbralo veliko koscev, ki so se postavili v red in drug za drugim kosili rosno travo. Reklo se je, da so kosili »v stih«. Seno so obračali ročno z vilami in grabljami, ga zgrabili v »zgrabke«, na vozovih odpeljali domov, ga zložili v kozolec, kjer se je dva do tri tedne sušilo in ga

Žetev

šele nato spravili na skedenj. Danes pa se kosi s kosilnicami, kmetje seno hitro obrnejo z obračalnikom in še ne suho stisnejo v bale.

Tudi pri ročni žetvi pšenice, ki je danes že skoraj popolnoma izumrla, se je zbralo veliko ljudi in to je veljalo že za skoraj praznično opravilo. Za to opravilo so poskrbele ženske – žanjice, ki so pšenico povezale v snope. Veljalo je pravilo, da je zadnji snop največji, zato da bo drugo leto letina dobra. Nekatere njive so potem preorali in zasejali ajdo za kruh in žgance. Za košnjo in žetvijo je prišla mlačev. Svojevrstna ob tem je bila pesem cepcev, posebno če so mlatili po štirje mlatiči skupaj, in to je odmevalo naokrog tudi do tri tedne. Mlatiči so bili ženske in moški in za njih je veljalo, da so se selili od kmetije do kmetije. Danes sta s kombajnom žetev in mlačev hitro

opravljeni. In mnogo ljudi ne pozna in ne loči različnih vrst žita ne v rasti ne v zrnju!

Naše življenje so korenito spremenili tehnični pripomočki kot so traktor, televizija, avtomobili ... Tehnične izboljšave so omogočile lažje življenje, ne pa tudi bolj polnega. Pozabljamo na družabnost, drug drugega in slovensko pesem, ki počasi izumira. Nas in naše otroke družijo le še rock, rave in rap, slovenske ljudske pesmi so med nami redkost.

Plavajoči vrt Atlantika

Marina POBOLJŠAJ

Tako imenujejo Madeiro, 900 kilometrov oddaljen portugalski otok oziroma otočje. Do afriške obale pa bi z otoka morali veslati kar 600 kilometrov daleč, seveda v pravo smer, na zahod, vse do Maroka.

Največji otok Madeira je dolg 57 km in širok približno 23 km, v bližini pa sta otok Porto Santo in nenaseljeni Ilhas Desertas (Desert Islands). Če iščete toplo morje, številne razkošne plaže, hrupna turistična mesta, se ne odpravite tja. Otok je pravi raj za ljubitelje narave, ki cenijo njeno enkratnost in znajo v njej uživati, hvaležno in spoštljivo, saj je Madeira otok neverjetnih kontrastov. Samo korak od glavnega mesta Funchal so slikovita gozdna pobočja, ki segajo v morje z dramatičnimi klifi, v notranjost pa se vzpenjajo s strmimi kanjoni. Nad cvečimi vrtovi se dvigajo goli skalnati vrhovi. Nikjer drugje ni najti nasprotja nežno žuborečih voda, ki mirno potujejo z gora do dolin in nižin in divjih morskih valov, ki lomijo skalnato obalo.

Zakaj me je že kar nekaj časa vlekl na Madeiro? Zaradi naravne in kulturne dediščine, ki so jo prebivalci znali ohraniti za danes in kaže, da tudi za jutri. O tem priča tudi njihova umirjenost in izjemno vljudna prijaznost. Prebivalci otoka so skozi stoletja modro ravnali z bogastvi narave. Uspelo jim je ohraniti floro, s pomočjo teras obdelati vsako krpo zemlje, zgraditi neverjeten sistem irigacijskih kanalov, ohraniti starodavne poti in čudovite stare graščine plemečev in bogatih trgovcev sredi razkošnih vrtov. Pravijo, da je njihova dolžnost zapustiti otrokom in vnukom arhipelag, kjer se je mogoče veseliti življenja.

Vsega tega ni mogoče videti in dojeti z ležalnika ob hotelskem bazenu, prav tako ne v modernih udobnih hotelskih naseljih in trgovskih predelih glavnega mesta. Odpraviti se je

treba po poteh domačinov, s palico, nahrbtnikom in v hribovski opravi. Dobra volja je pa itak nepogrešljiva in najboljša. Vulkanski otok ponuja tudi prave planinske ture, saj gorski masiv sega do 1900 metrov visoko in ponuja slikovit pogled na otok vse do obal in morskih širjav. Tisto pa, kar lahko doživite samo na Madeiri, so pohodi ob levadah. Tako se imenujejo vodni kanali, s katerimi je prepreden cel otok. Sistem je modro in umetno zasnovan tako, da se zbira voda v hribih, kjer je je obilo, in pripelje do vodnih zbiralnikov, polj in elektrarn. Poti ob levadah omogočajo raziskovati otok brez premagovanja strmin. Prijetno žuborenje vode nas je spremljalo na poteh skozi rodovitna obdelana področja sladkornega trsa, bananovih dreves in vinogradov na terasah, ki rišejo nenavadne vzorce na strmih pobočjih. Poti ob kanalih z njimi vred vijugajo okrog skal, dreves, se prebijajo skozi tunele, pod gostimi krošnjami, se vijejo tesno naslonjene na prepadna pobočja in ves čas srečujejo slapove, izvire in hitre potoke. Graditelji levad so zelo spoštovali naravo, saj je ta ostala prak-

tično neokrnjena. Kanali se prilagajajo naravi ne da bi jo poškodovali in so skoraj neopazni.

Madeira pa je še veliko drugega. Ni bolj pisanega kraja kot je živahna tržnica glavnega mesta: rože, sadje nenavadnih okusov in oblik, zelenjava, ribe in spet rože. Znamenita je črna, jegulji podobna globokomorska riba, espada, ki je, servirana s pečenimi bananami, zelo okusno kosilo, seveda v kombinaciji z dobrim vinom madeira. Pogled v globino z vrha več kot pol kilometra visokega klifa povzroči občudovanje in slab občutek v želodcu. Jasnina na obali in črni oblaki nad strmimi pobočji ustvarjajo dva različna svetova. Parki in vrtovi in Quinte (graščine) sredi njih so paša za oči in balzam za dušo. V slikoviti vasi Monte nad glavnim mestom postavni Carreiros ponujajo tobogansko vožnjo v pletenih vozičkih. Ribiške vasice s pisanimi čolni so spet doživetje zase. In nepogrešljivi fado, glasba, ki jo je treba doživeti. Skratka, Madeira zna začarati popotnika in povsem razumem tiste, ki se vračajo vsako leto.

Utrinek iz raja

Športno srečanje skupine HSE

Aleš GERČAR

V organizaciji Športnega društva Dravskih elektrarn Maribor so se v soboto, 19. junija 2010, v Dvorani Tabor in njeni okolici v Mariboru odvile športne igre sedmih družb skupine HSE. Iger se je udeležilo več kot 300 tekmovalk in tekmovalcev, ki so se pomerili v desetih kategorijah.

Ekipno smo se udeleženci športnega srečanja in predstavniki TET uvrstili na četrto mesto. Najboljši so bili predstavniki iz Premogovnika Velenje, drugo mesto so zasedli predstavniki Dravskih elektrarn Maribor, tretje mesto pa predstavniki Termoelektrarne Šoštanj.

Z doseženimi rezultati ekipe TET smo lahko zadovoljni, saj smo si priigrali kar nekaj lepih posamičnih in ekipnih priznanj.

Kollyjev kotiček

Veš ti, ki prebiraš moje verze,
rad bi da vsaj enkrat bil bi zraven
ko nastajajo.

Veš ti, ki ob njih si v solzah ali od smeha
umiraš,

rad bi da bi videl sam od kod prihajajo.

Veš ti, ki razumeš vse po svoje,
naj povem ti, to je moje

in ti verzi tebi mojo dušo razdajajo.

Včasih pomaga, ko prebiraš kar boli,
včasih zaboli, ko nekdo se mojim besedam
nasmeji,

a včasih, samo včasih,

v mojih pesmih si tudi ti,

ki nekje sam sediš, prebiraš moje utrinke
in v sebi misliš si... kdo ve kaj?

KOLLY

Kadrovske novice

Alojzija JORDAN SIMONČIČ

V Termoelektrarni Trbovlje, d.o.o. je bilo na dan 31.08.2010 zaposlenih 212 delavcev. V podjetju je zaposlenih 40 žensk in 172 moških. Povprečna starost zaposlenih je 44 let.

KADROVSKE SPREMEMBE

MAJ 2010

Odhod

1. PISTOTNIK JOŽE (TS)
2. DOLAR JOŽE (SE)
3. ŽGALIN FRANC (SE)

JUNIJ 2010

Odhod

1. LUCU TINA (SE)

JULIJ 2010

Odhod

1. USTAR DUŠAN (TS)
2. LEBAR MARTIN (TS)

AVGUST 2010

Prihod

1. MALUS NEJC (SOK)

IZOBRAZBENA STRUKTURA ZAPOSLENIH		
Stopnja zahtevnosti	dejanska izobrazba	
	št.	%
I.	14	6,60
II.	6	2,84
III.	1	0,47
IV.	58	27,36
V.	78	36,79
VI.	24	11,32
VII.	27	12,74
VIII.	4	1,88
SKUPAJ:	212	100

2010/2011

RAZPIS LETOVANJA V ZIMSKEM ČASU

Komisija za oddih in letovanje razpisuje letovanje za zimsko sezono **2010/2011**, ki traja od **1. 11. 2010 do 31. 5. 2011**, v naslednjih kapacitetah:

	CENA LETOVANJA
BOHINJ	27,00 eur/dan za počitniške hišice 38,00 eur/dan za celo hišo
ČATEŽ	30,00 eur/dan
ROGLA	27,00 eur/dan
GOZD MARTULJEK	27,00 eur/dan

Cene počitniških kapacitet veljajo do vključno 30.4.2011.

V ZIMSKO SEZONO SO VKLJUČENE:

jesenske počitnice v trajanju od 22.10.2010 do 31.10.2010,
 novoletne počitnice v trajanju od 24.12.2010 do 2.1.2011,
 zimske počitnice v trajanju od 18.2.2011 do 27.2.2011,
 majske počitnice v trajanju od 23.4.2011 do 2.5.2011.

HOTEL LIPA LENDAVA

cena penzion a cca. 38,00 eur/dan
 cena polpenzion a cca. 30,00 eur/dan

TERME VIVAT MORAVSKE TOPLICE

cena polpenzion a cca. 36,00 - 41,00
 eur/dan (odvisno od termina namestitve)

ROK PRIJAVE JE DO VKLJUČNO 20.10.2010.

*Najemne cene počitniških kapacitet so enake tudi za upokojece TET.
 Prijave dobite in oddate pri Romani.*

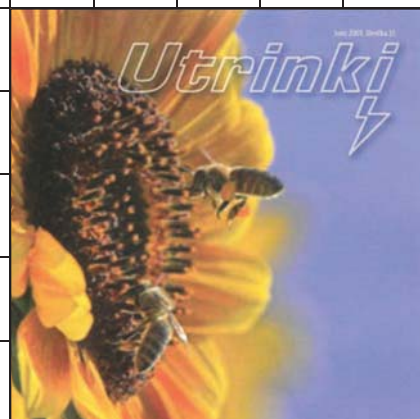

DOBER DAN

GLASILO DRUŽBE TERMOELEKTRARNE TRBOVLJE D.O.O.

SLOVENSKA DRAMSKA IGRALKA (EMA)							POREDEN, NAGAJIV DEČEK	SLOVENSKI PISATELJ TAVCAR	KEMIJSKI SIMBOL ZA ZLAHNI PLIN NEON	LIJBKOST, OČARLJIVOST	NASPROTNIK, TERMEC	RISBA : TET
ZNAMENITOST EGIPTA												ANTON INGOLIC
GOSTILNICA, KRCMA												
NAŠA SMUČARSKA DREV									VZDEVEK GLASBENIKA SOSA			
IZVIR									IAN FLEMING			
ANGLEŠKI FILMSKI IGRALEC (MICHAEL, MODRI LED)	SLOVENSKI PESNIK ZAJC	OLGA GRACELJ	NOV. ŠPORT, KOMBINACIJA PADALSTVA IN VELESALOMA	FRANČOSKA REKA SKOZI GRENOBLE	ZVRST JAMAJSKE GLASBE	LEPOTNA VR-TNA CVETLICA						SREDOZEMSKI GRM, BRŠC, DEŽEN
	NOVINARKA V TUJINI					RUS. MESTO NA KAVKAZU		7				
	DOKAZNI DOKUMENT IPD.							SMOKVA				
	3							DRUŠČINA				
								LADKO KOROSEC		PRETAKANJE SOLZ		
								VELIKA ŽELJA, POZELENJE		NAŠ NAJVEČJI PTIČ PEVEC		
		MADRIDSKI ŠPORTNI KLUB					ITAL. IGRALKA MANGANO					
							POVEČANJE JAKOSTI					
		100 m2			PREVOZNIK S COLNOM						ISAAC NEWTON	
		CVETLICA VLAZNIH TAL			AM. IGRALKA PORTMAN						BARU	
		ŠEFINJA PROTOKOLA BENEDETTI STAROGR. POTUJOČI PEVEC							NEMSKI REŽISER (GEORG W.) IT. MESTO PRI TORINU			5
ZMES PLINOV V ZEM. ATMOSFERI					LUKA V SEV. IZRAELU, AKKO							
OBUVALO Z Z LES. POD-PLATOM					SOPLODJE IGLAVEV				POKRAJINA V VOJVODINI			SESTAVIL : DAK
									LETOPIŠ			
						IZREDNA PRIVLAČNOST, MIK						
						LETENJE						
		STALJENA SNOV										
		MATI STAROGR. BOGOV										
		OKENSKA NAVOJNICA								JANEZ DRNOVŠEK		
		VANESSA REDGRAVE										
URADNA OSEBA, KI POTRDI PRISTNOST DOKUMENTA												
ZDRAVILNA KROGLICA, OBLOŽENA S SLAD-KORJEM					1							
						ČUT ZA ZAZNAVANJE SVETLOBE						

Razpisane nagrade za jesensko nagradno križanko št. 40:

1. nagrada: Vikend paket v Čatežu (3 nočitve)
2. nagrada: 40€
3. nagrada: 30€

Pravico do žrebanja imajo samo prejemniki GLASILA. Pri žrebanju se bo upošteval samo en izvod rešene križanke na posameznika. Rešitve oddajte v nabiralnik GLASILA do vključno petka, 19.11.2010.

KUPON 40

Ime in priimek .....

Naslov .....

Pošta in kraj .....

ISKANO GESLO

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

